

БИЗНЕС-РЕЖА ПОМИДОРНИ ҚАЙТА ИШЛАШ ЛОЙИХАСИ *(помидор пастаси, қуритилган помидор ва помидор порошогини ишлаб чиқариш учун)*

Бизнес-лойиҳа ишлаб чиқилган:

Эркин иқтисодий зона (ЭИЗ) резиденти мақомида
лойиҳани амалга оширишни режалаштираётган
кичик ва ўрта бизнес вакиллари учун.

**Лойиҳа бўйича бизнес-режа ишлаб
чиқарилди:**

“Ўзбекэкспертиза” АЖ Лойиҳа офислари
фаолиятини ташкил этиш бўлими томонидан.

Хужжат тайёрланган сана: 2025 йил июнь.

МУНДАРИЖА

1. **ЛОЙИХАНИНГ ҚИСҚАЧА ТАВСИФИ**
2. **ЛОЙИХАНИНГ ХАРАКТЕРИСТИКАСИ**
 - 2.1. Лойиҳанинг умумий тавсифи
 - 2.2. Лойиҳанинг мақсад ва вазифалари
 - 2.3. Жойлашуви ва муҳандислик инфратузилмаси
 - 2.4. Ишлаб чиқариш қуввати ва маҳсулот турлари
 - 2.5. Маҳсулотни реализация қилиш стратегияси
 - 2.6. Ташкилий-ҳуқуқий шакл ва бошқарув тузилмаси
 - 2.7. Ижтимоий-иқтисодий таъсир
3. **ИҚТИСОДИЙ МУҲИТ ВА ТАЛАБ ТАҲЛИЛИ**
 - 3.1. Соҳанинг умумий иқтисодий тавсифи
 - 3.2. Ички ва ташқи талабнинг ҳажми ва тузилмаси (2024–2025)
 - 3.3. Рақобат муҳити
 - 3.4. Асосий тенденциялар ва прогнозлар
4. **ИШЛАБ ЧИҚАРИШ РЕЖАСИ**
 - 4.1. Ишлаб чиқариш қуввати ва юқламалар графиги
 - 4.1.1. Мавсумий юқланиш
 - 4.1.2. Кунлик юқлаш нормалари
 - 4.1.3. Мавсумлараро юқланиш
 - 4.2. Хомашё базаси ва етказиб бериш
 - 4.3. Ускуналар ва технологик жараён
 - 4.4. Сифат назорати ва стандартлаштириш
 - 4.5. Ишлаб чиқариш инфратузилмаси
 - 4.6. Омбор инфратузилмаси
 - 4.7. Логистика тизимини ташкил этиш
 - 4.7.1. Ички логистика
 - 4.7.2. Экспорт логистикаси
 - 4.8. Ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва персонал
 - 4.9. Асосий техник-иқтисодий кўрсаткичлар
5. **ТАШКИЛИЙ ВА БОШҚАРУВ РЕЖАСИ**
 - 5.1. Юридик шакл ва таъсисчилар
 - 5.2. Ташкилий тузилма
 - 5.3. Штат жадвали
 - 5.4. Кадрлар сиёсати
 - 5.5. Лойиҳани амалга ошириш босқичлари
 - 5.5.1. Мавсумлараро ишлаб чиқариш диверсификацияси
 - 5.6. Мавсумлараро ишлаб чиқариш стратегияси
 - 5.6.1. Мавсумлараро юқланиш сценарийси
6. **МОЛИЯВИЙ РЕЖА**
 - 6.1. Маҳсулотга талабни таҳлил қилиш
 - 6.1.1. Ички ва ташқи талаб таҳлили
 - 6.1.2. Нархларни қиёсий таҳлил қилиш
 - 6.2. Янги хомашё нархларининг мавсумий динамикаси
 - 6.3. Ускуналар нархлари ва моделлари
 - 6.4. Капитал харажатлар тузилмаси (CAPEX)
 - 6.5. Ишлаб чиқариш қуввати ва ассортимент
 - 6.5.1. Юқланиш сценарийси ва маҳсулот тузилмаси
 - 6.5.2. Мавсумий ишлаб чиқариш графиги
 - 6.5.3. Мавсумлараро ишлаб чиқариш
 - 6.6. Солиқлар ҳисобга олинган иш ҳақи фонди (ФОТ)
 - 6.7. Операцион харажатлар (ОРЕХ)
 - 6.7.1. Ойлик ОРЕХ тақсимоти
 - 6.7.2. Даромад ва харажатлар тақсимоти
 - 6.8. Амортизация ва асосий воситалар хизмат муддати
 - 6.9. Молиялаштириш манбалари ва кредит шартлари
 - 6.10. Даромад прогнози
 - 6.10.1. Мавсумлараро даромад прогнози
 - 6.11. Нақд пул оқими (Cash Flow) ойлар бўйича
 - 6.12. Сценарий таҳлили (оптимистик / базавий / пессимистик)
 - 6.13. Молиявий барқарорлик ва инвестицияларнинг қайтарилиши
 - 6.14. Самарадорлик кўрсаткичлари (ROI, IRR, NPV)
 - 6.15. Ўзини оқлаш муддати ҳисоб-китоби
7. **МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИЯСИ**
 - 7.1. Сотиш муҳити ва мақсадли аудитория таҳлили
 - 7.2. Маҳсулотнинг рақобатдош афзалликлари
 - 7.3. Реализация каналлари
 - 7.4. Ривожланиш ва илғари суриш стратегияси
8. **SWOT ТАҲЛИЛИ (ВАЗНЛИ УСЎЛ АСОСИДА)**
 - 8.1. Кириш қисми
 - 8.2. Вазирланган SWOT матрицаси
 - 8.3. Интеграл SWOT индекси
9. **ҲУҚУҚИЙ ВА НОРМАТИВ-ҲУҶЖАТЛАР АСОСЛАРИ**
 - 9.1. Юридик мақом ва рўйхатдан ўтиш
 - 9.2. Лицензиялар ва рухсатномалар
 - 9.3. Сертификатлаш ва стандартлаштириш
 - 9.4. Солиқ тартиби ва имтиёзлар
 - 9.5. Экологик ва санитар талаблар
 - 9.6. Божхона ва экспорт тартиботлари
 - 9.7. Қўшимча ҳуқуқий масалалар
 - 9.8. Норматив-ҳуқуқий асослар рўйхати
10. **ИНВЕСТИЦИОН ХУЛОСА**

1. ЛОЙИҲА РЕЗЮМЕСИ

Ушбу бизнес-режа Ўзбекистон Республикасидаги Эркин иқтисодий зона (ЭИЗ) ҳудудида томатни чуқур қайта ишлаш бўйича замонавий саноат корхонасини ташкил этишни назарда тутди. Лойиҳа ички истеъмол ва экспорт йўналишларида (МДХ мамлакатлари, Яқин Шарқ, Шарқий Осиё) барқарор талабга эга бўлган маҳсулотлар — томат пастаси, қуритилган томат ва томат порошогини ишлаб чиқаришга йўналтирилган.

Калит лойиҳа параметрлари

- Ишлаб чиқариш қуввати: мавсум давомида (июн–октябрь) 10 000 тонна янги помидорни қайта ишлаш
- Ассортимент: помидор пастаси (70%), қуритилган помидор (20%), помидор порошоги (10%)
- Ички ва ташқи бозорлар умумий сифими: йилига 140 минг тоннадан ортиқ
- Мавсумий режалаштирилган тушум: 17,15 млн АҚШ доллари (6.10-бандга қаранг)
- Капитал харажатлари (CAPEX): 422 800 АҚШ доллари (6.4-бандга қаранг)
- Операцион харажатлар (ОРЕХ): мавсум учун 2 284 392 АҚШ доллари (6.7-бандга қаранг)
- Меҳнатга ҳақ тўлаш фонди: 24 та штат бирлиги, солиқлар ҳисобга олинган ҳолда йиллик меҳнатга ҳақ тўлаш фонди — 208 392 АҚШ доллари (6.6-бандга қаранг)
- Молиялаштириш манбалари: шахсий ва жалб қилинган маблағлар, “Агробанк” дастури бўйича кредит (6.9-бандга қаранг)
- Кредитни қайтариш графиги: аннуитет усули, 7 йил, йиллик 17 фоиз ставкаси (6.9-бандга қаранг)
- Мавсумий режалаштирилган EBITDA: 14,87 млн АҚШ доллари (6.13-бандга қаранг)
- Инвестицияларни қоплаш муддати: 2,6 йил (6.15-бандга қаранг)
- Безубудлик нуқтаси: 3 637 тонна маҳсулот ёки мавсумий 3,64 млн АҚШ доллари тушум (6.14-бандга қаранг)
- Молиявий кўрсаткичлар: ROI — 62%, IRR — 31%, NPV — 6,8 млн АҚШ доллари (7 йил, 15% дисконт) (6.14-бандга қаранг)

Лойиҳанинг афзалликлари

- Батафсил маркетинг таҳлили ва бозор сифимининг тасдиқланганлиги (6.1.1–6.1.2-бандларга қаранг)
- Замонавий технологик жиҳозлаш, Хитойлик ишончли техника етказиб берувчилари (6.3-бандга қаранг)
- Барча харажатлар ва операцион самарадорлик тузилмасининг аниқ ҳисоб-китоби, шаффоф молиявий модель (6.7–6.13-бандларга қаранг)
- Экспорт шартномалари кафолати билан имтиёзли кредитларни жалб этиш (6.9-бандга қаранг)
- Қисқа окупация даври ва бозор шароитида ҳам юқори барқарорлик (6.12, 6.14, 6.15-бандларга қаранг)
- Эркин иқтисодий зона резидентлари учун преференциялар ва солиқ имтиёзлари

Хулоса

Лойиҳанинг амалга оширилиши агросаноат соҳасида барқарор экспортга йўналтирилган кластерни шакллантиришни таъминлайди, инвестицияларни ўз вақтида қайтариш кафолатини беради ҳамда банклар, инвесторлар ва Эркин иқтисодий зона дирекциялари учун инвестициявий жозибадорликнинг барча талабларига тўлиқ мувофиқ келади.

2. ЛОЙИҲА ТАВСИФИ

2.1. Лойиҳанинг умумий тавсифи

Лойиҳа янги томатни чуқур қайта ишлаш ва рақобатбардош маҳсулот — томат пастаси, куритилган томат ҳамда томат порошогини ишлаб чиқариш бўйича ишлаб чиқариш мажмуасини ташкил этишни назарда тутди. Лойиҳани Ўзбекистон Республикасидаги Эркин иқтисодий зона ҳудудида амалга ошириш режалаштирилган бўлиб, бу ЭИЗ резидентлари учун солиқ, божхона ва бошқа инвестициявий преференцияларни қўллаш имконини беради.

2.2. Лойиҳанинг мақсад ва вазифалари

Лойиҳанинг асосий мақсади — ички ва ташқи истеъмол учун талаб юқори бўлган, қишлоқ хўжалик хомашёсини чуқур қайта ишлаш асосида рақобатдош маҳсулот ишлаб чиқарадиган, замонавий ва юқори рентабел корхона ташкил этиш.

Асосий вазифалар:

- Мавсум давомида 10 000 тонна томатни қайта ишлаш имкониятига эга бўлган технология линияларини ишга тушириш, маҳсулот турларини иқтисодий муҳит талабидан келиб чиққан ҳолда шакллантириш;
- Экспорт шартномалари портфелини шакллантириш ва ички истеъмолда мустаҳкам ўрин эгаллаш;
- Янги иш ўринлари яратиш, меҳнат унумдорлигини ошириш;
- Сифат, экологик ва озиқ-овқат хавфсизлиги бўйича замонавий стандартларни жорий этиш.

2.3. Жойлашув ва инфратузилма

Ишлаб чиқариш мажмуасини Ўзбекистон Республикасидаги эркин иқтисодий зоналардан (ЭИЗ) бирида жойлаштириш режалаштирилмоқда. Бу эса инвесторлар учун имтиёзли режим, зарур муҳандислик коммуникациялари (электр энергияси, сув, газ), транспорт инфратузилмаси ва логистика имкониятларидан фойдаланишни таъминлайди.

Ҳудуд танлашдаги асосий омил сифатида Ўзбекистоннинг қулай табиий-иқлим шароити, узоқ вегетация даври, ҳосилдор ерлар ва ривожланган мелиорация тизимининг мавжудлиги эътироф этилади. Мазкур афзалликлар туфайли республика Марказий Осиё мамлакатлари орасида томат ҳосилдорлиги бўйича етакчи ўринни эгаллайди, бу эса лойиҳа учун йил давомида барқарор хомашё базасини шакллантириш имконини беради.

Турли ЭИЗ доирасида локацияни эркин танлаш имконияти лойиҳани бозор шароити ўзгаришига мослаштириш, рақобатбардош экспорт коридорларидан фойдаланиш ҳамда ички ва ташқи истеъмолчилар талабларига тезкор жавоб бериш имконини яратади.

2.4. Ишлаб чиқариш қуввати ва маҳсулот турлари

Корхонанинг лойиҳавий қуввати мавсум давомида (июн – октябрь) 10 000 тонна янги томатни қайта ишлашга мўлжалланган бўлиб, талаб ва нарх конъюнктураси ўзгаришига қараб хомашёни қайта ишлаш ҳажмини флексибил тарзда тақсимлаш имконияти мавжуд.

Планлаштирилган маҳсулот турлари:

- **Томат пастаси** — 7 000 тоннагача (қайта ишлаш ҳажмининг 70 фоизи), ички ва ташқи истеъмол сегментларида барқарор талабга эга асосий маҳсулот; ишлаб чиқариш қувватидан максимал фойдаланиш имконини беради.

Технологик параметрлар: қуруқ моддалар концентрацияси камида 28 фоиз, куйилик даражаси 4,2–4,4 рН; маҳсулот пастеризациядан ўтади, герметик қопламда қадоқланади ва ЕАС/ISO стандартлари бўйича сертификатланади.

- **Қуритилган тоmat** — 2 000 тоннагача (20 фоизи), юқори қўшимча қийматга эга бўлган маҳсулот, асосан экспорт йўналишларига (БАА, Жанубий Корея, Хитой) йўналтирилган.

Технологик параметрлар: намлик миқдори 13 фоиздан ошмаслиги керак, халқаро озиқ-овқат хавфсизлиги стандартлари (НАССР, ISO 22000) талабларига тўлиқ мувофиқ; вакуумли қадоқлаш, микробиологик кўрсаткичлар назорати.

- **Томат порошоги** — 1 000 тоннагача (10 фоизи), В2В сегменти учун мўлжалланган, озиқ-овқат саноати ва HoReCa тармоғи учун юқори маржиналлиikka эга маҳсулот.

Технологик параметрлар: гранулометрия таркиби 0,5 мм гача, намлик даражаси 8 фоиздан ошмаслиги керак, ранг ва таъмда бегона қўшимчалар йўқ; маҳсулот кўп қатламли крафт-пакетларда ёки биг-бегларда қадоқланади.

Сақлаш ва логистика хусусиятлари:

- Томат пастасини сақлашда асептик контейнерлар ва совутгич сақлаш инфратузилмалари (ҳарорат +2...+8 °С) қўлланилади, бу сифатни 12–18 ой давомида сақлаш имконини беради.
- Қуритилган тоmat ва тоmat порошогини намлик ва ёруғликдан ҳимояловчи қадоқда, нисбий намлик 65 фоиздан ошмайдиган ва ҳарорати 20 °С гача бўлган сақлаш инфратузилмасида сақлаш талаб этилади; тоmat порошоги учун сақлаш муддати — 18 ойгача, қуритилган тоmat учун — 12 ойгача.
- Барча маҳсулот экспорт талабларига (ЕАС, ISO, Halal) мувофиқ сертификатланади, бу эса қўшимча тартиб-таомилларсиз экспорт имкониятини таъминлайди.

Ишлаб чиқариш схемасининг мослашувчанлиги талаб тузилмасининг ўзгаришига, мавсумий нархлар ўзгаришига ва экспорт шартномалари спецификасига тезкор мослашиш имкониятини беради.

Ишлаб чиқариш линияси қўшимча технологик модулларни (қуритиш, қадоқлаш, шартнома асосида фасовка) жорий этиш ҳисобига ассортиментни босқичма-босқич кенгайтириш, шунингдек, хомашё ва энергия ресурсларидан оқилона фойдаланиш имконияти билан лойиҳалаштирилган.

Ассортиментни бундай тақсимлаш ускуналардан самарали фойдаланишни таъминлайди, асосий иқтисодий йўналишлар бўйича маржиналликини максимал даражага олиб чиқишга ёрдам беради ва конъюнктура ўзгаришига қарамасдан барқарор тушумни кафолатлайди.

2.5. Маҳсулотни реализация қилиш стратегияси

Лойиҳа доирасида сотув сиёсати ички ва экспорт йўналишлари ўртасида маҳсулот ҳажмини диверсификация қилиш ва мувозанатли тақсимлашга қаратилган бўлиб, бу даромадлар барқарорлигини ва савдо хавфларини пасайтиришни таъминлайди.

Экспорт йўналишлари:

- Асосий экспорт мақсадли давлатлари — Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари (аввало Қозғистон Республикаси ва Россия Федерацияси), Яқин Шарқ (Бирлашган Араб Амирликлари, Саудия Арабистон Қироллиги), Шарқий Осиё (Корея Республикаси, Хитой Халқ Республикаси).
- Лойиҳа йирик хорижий дистрибьюторлар билан узоқ муддатли экспорт шартномаларини тузиш, шунингдек, соҳавий биржалар ва тендер майдончалари орқали ишлашни назарда тутди.
- Кўзда тутилган даромад барқарорлиги ва логистик хавфларни минималлаштириш мақсадида юк оқимларини мослашувчан йўналишлар амалиёти қўлланилади: альтернатив транспорт коридорларига алоҳида эътибор қаратилади — Марказий (Каспий орқали, Озарбайжон Республикаси, Туркия Республикаси) ва Покистон портлари (Карачи порти, Гвадар порти), бу геосиёсий ва инфратузилмавий ўзгаришларга тезкор жавоб бериш имконини яратди.

Ички истеъмол йўналиши:

- Савдо йўналишлари асосан саноат сегментига (соуслар, кетчуплар, консервалар, озиқ-овқат яримтайёр маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи корхоналар) ҳамда HoReCa сегментига (ресторанлар, меҳмонхоналар, умумий овқатланиш тармоқлари) йўналтирилади.
- Шунингдек, асосий миқозлар учун дистрибуция ва тўғридан-тўғри етказиб бериш тармоғи шакллантирилади; бунда чўзилган муддатли тўлов, чегирмалар ва бонус дастурларини қамраб олган мослашувчан шартлар назарда тутилади.

Стратегик ёндашувлар:

- Лойиҳа доирасида юқори қўшимча қийматга эга маҳсулотлар (премиум ва органик сегментдаги томат пастаси, B2B экспорт учун қурилган томат ва томат порошоғи) асосий устуворлик сифатида белгиланади, бу эса максимал маржиналликни таъминлайди.
- Савдо сиёсатида замонавий воситалар қўлланилади: халқаро кўргазмалар ва соҳавий форумларда иштирок этиш, электрон савдо платформалари орқали илгари суриш, рақамли маркетинг.
- Рақобатбардошликни ошириш мақсадида нарх конъюнктураси, савдо тўсиқлари ва мақсадли давлатлар стандартлари доимий таҳлил қилиниб боради.
- Лойиҳа доирасида “шок сценарийлар” ишлаб чиқилиши ва ташқи муҳит ўзгарганда сотув каналларини тезкор қайта йўналтириш имконияти кўзда тутилган.

Бундай стратегия натижасида лойиҳа қуйидаги афзалликларга эга бўлади:

- Савдо йўналишларида ўзгаришларга тез мослашиш имкониятига эга барқарор сотув базаси шаклланади;
- Нарх ва логистика хавфларига нисбатан барқарорлик таъминланади;
- Юқори маржиналликка эришилади ва иқтисодий муҳит қулай бўлган ҳолларда экспорт ҳажмини тезкор ошириш имконияти яратилади.

2.6. Ташкилий-ҳуқуқий шакл ва бошқарув тузилмаси

Лойиҳа эркин иқтисодий зона ҳудудида белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтказилган, масъулияти чекланган жамият (МЧЖ) шаклида амалга оширилади. Бундай

ташкилий-ҳукукий шакл бошқарувда юқори даражадаги мослашувчанликни, иштирокчилар масъулиятининг чекланганлигини ҳамда маҳаллий ва хорижий инвесторларни жалб этиш имкониятини таъминлайди.

Корхонанинг ташкилий тузилмаси қуйидаги бўлимларни ўз ичига олади:

- Бош директор (стратегик бошқарув ва ташқи алоқаларни амалга оширади);
- Ишлаб чиқариш бўлими (технологик жараёни оператив бошқариш, ишлаб чиқариш кўрсаткичларини назорат қилиш ва хомашё етказиб берувчилар билан ҳамкорлик учун жавобгар);
- Сифат назорати хизмати (ISO/HACCP стандартларини жорий этиш ва қўллаб-қувватлаш, хомашё ва тайёр маҳсулот лаборатор назорати учун масъул);
- Молиявий-иқтисодий хизмат (бюджетни шакллантириш ва назорат қилиш, молиявий ҳисоботни юритиш, банклар ва инвесторлар билан ҳамкорликни таъминлаш);
- Сотув ва логистика хизмати (мижозлар портфелини шакллантириш, экспорт шартномаларини амалга ошириш, транспорт ва сақлаш инфратузилмасини ташкил этиш учун жавобгар);
- Юридик хизмат (фаолиятни амалдаги қонунчилик талабларига мувофиқ таъминлаш ва шартнома ишини юритиш);
- Маъмурий-хўжалик бўлими (инфратузилмадан фойдаланиш, кадрлар ишларини бошқариш, меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлигини таъминлаш масалалари).

Ташкилий тузилма вазифалар ва масъулиятларни ажратиш тамойили асосида қурилган бўлиб, бу ишлаб чиқариш ва тижорат йўналишларини самарали бошқариш, бошқарув хавфларини камайтириш ҳамда корпоратив бошқарувнинг ошқоралигини таъминлашга хизмат қилади.

2.7. Ижтимоий-иқтисодий самара

Лойиҳанинг амалга оширилиши Ўзбекистон Республикасидаги минтақани ва агросаноат сектори ривожини комплекс ижтимоий-иқтисодий ва инновацион ҳисса билан таъминлайди.

• Янги иш ўринларини яратиш:

Камида 24 та доимий иш ўрни ташкил этилади, барча ходимлар расмий бандлик ва муносиб иш ҳақи (солиқлар билан йиллик меҳнатга ҳақ тўлаш фонди — 208 392 АҚШ доллари) билан таъминланади. Мултипликатив таъсир орқали логистика, сервис, хомашё ва қадоклаш етказиб берувчи соҳаларда яна 40–50 та қўшимча иш ўрни яратилиши кутилмоқда.

• Солиқ тушумларининг ўсиши:

Лойиҳа амалга оширилишининг биринчи йилида давлат ва маҳаллий бюджетларга камида 65–80 минг АҚШ доллари (солиқлар, ижтимоий тўловлар ва мажбурий тўловлар) тушиши кутилмоқда. Ишлаб чиқариш ва экспорт ҳажми ортиши билан солиқ базаси йил сайин кенгаяди.

• Ҳудуднинг экспорт салоҳиятини кенгайтириш:

Комплекс йилига камида 5–7 млн АҚШ долларига тенг юқори қўшимча қийматга эга маҳсулот экспорт қилинишини таъминлайди (мавсумий тушумнинг камида 40 фоизи), бу

эса валюта тушумлари ва минтақанинг, мамлакатнинг ташқи бозорлардаги рақобатбардошлигини оширади.

• **Маҳаллий аграр ишлаб чиқарувчилар билан кооперацияни ривожлантириш:**

Камида 20–30 та фермер ва деҳқон хўжалиги билан ҳамкорлик йўлга қўйилади, бу хомашё таъминоти барқарорлигини, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг стандартлашуви ва технологиклигини оширади, қишлоқ жойларда кичик ва ўрта бизнесни қўллаб-қувватлашга хизмат қилади.

• **Импорт ўрнини босиш ва технологик модернизация:**

Лойиҳа мазкур маҳсулотлар импортига боғлиқликни ички истеъмолнинг камида 10–15 фоизи миқдорида камайтириш, озиқ-овқат саноатида замонавий технология ва стандартларни жорий этиш имконини беради.

• **Эркин иқтисодий зона нуфузини мустаҳкамлаш:**

Лойиҳанинг муваффақиятли амалга оширилиши эркин иқтисодий зона инвестициявий ва экспорт нуфузини оширади, янги резидентлар ва инвестицияларни жалб қилишга туртки беради, индустриал ва транспорт инфратузилмаси ривожини жадаллаштиради.

• **Инновацион ва технологик самара:**

Лойиҳада етакчи жаҳон ишлаб чиқарувчиларининг замонавий ускуналарини жорий этиш, ресурс тежамкор ва энергия самарадор технологиялардан фойдаланиш, ишлаб чиқариш циклининг асосий босқичларини автоматлаштириш назарда тутилган, бу соҳада технологик янгиланиш намунасига айланади.

• **Экологик ва ижтимоий масъулият:**

Ишлаб чиқариш жараёни экологик стандартларга риоя қилиш, чиқиндиларни минималлаштириш, сув ва энергиядан оқилона фойдаланиш принципларига асосланган. Чиқиндиларни йиғиш ва қайта ишлаш тизимини жорий этиш, мунтазам экологик мониторинг ўтказиш режалаштирилган, бу корхонада ижтимоий масъулият даражасини оширади.

3. ИҚТИСОДИЙ МУҲИТ ТАҲЛИЛИ

3.1. Иқтисодий муҳитнинг умумий тавсифи

Ўзбекистонда томатни қайта ишлаш йўналиши агросаноат комплекси таркибида барқарор ривожланаётган соҳалардан бири ҳисобланади. Ўзбекистон янги томат етиштириш бўйича жаҳонда биринчи ўнталикка киради: 2024 йилда умумий ҳосил 2,7–2,8 миллион тонна атрофида бўлди. Қулай табиий-иқлим шароити, агросаноат комплексига давлат томонидан тизимли қўллаб-қувватлаш ва ривожланган суғориш тизими томатни қайта ишлаш соҳаси ривожини учун мустаҳкам асос яратди.

3.2. Иқтисодий муҳит сиғими ва тузилмаси (2024–2025 йиллар бўйича актуаллаштирилган маълумотлар)

Ички истеъмол йўналиши:

- Томат пастасига талаб барқарор — йилига тахминан 95–105 минг тонна, шундан 60–70 фоизи маҳаллий ишлаб чиқарувчилар томонидан қондирилади (молиявий режа, 6.1-банд).
- Қуритилган томат ва томат порошоги сегменти 2,5–3 минг тонна атрофида бўлиб, секин суръатда ўсиш тенденциясини намоён этмоқда.

Экспорт йўналиши:

- Статистика агентлиги маълумотларига кўра, 2024 йил январ–ноябрь ойларида янги томат экспорти 41 257 тонна, умумий қиймати 36,5 млн АҚШ долларини ташкил этди (eastfruit.com, uzdaily.uz).
- 2025 йил I чорагида — 5 869 тоннадан ортиқ янги маҳсулот, қиймати 6,8 млн АҚШ доллари (cropgpt.ai).
- Қайта ишланган маҳсулот (томат пастаси, қуритилган томат, порошок) экспорти ўсиш тенденциясини сақлаб қолмоқда: 2023–2024 йилларда паста экспорти тахминан 38 000 тонна, қуритилган томат ва порошок — 2 100 тоннага яқин.

Хулоса:

Ички ва экспорт йўналишлари умумий сиғими 140 минг тоннадан ортиқни ташкил этади, бу лойиҳанинг сотув модели юқори салоҳиятга эга эканини тасдиқлайди (молиявий режа, 6.1-бандга қаранг).

3.3. Рақобат муҳити

• Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар:

UzTomato, MasterFruit ва бошқалар — ички истеъмол сегментида маълум улушга эга, бироқ технология ва сифат стандартлари бўйича чекловларга дуч келмоқда.

• Импорт:

Туркия Республикаси, Эрон Ислом Жумҳурияси, Хитой Халқ Республикаси томат пастасини фаол равишда етказиб беришда давом этмоқда, аммо маҳаллий брендлар томонидан сифатнинг босқичма-босқич яхшиланиши ва рақобатбардош нархлар янги ўсиш нуктасини яратди.

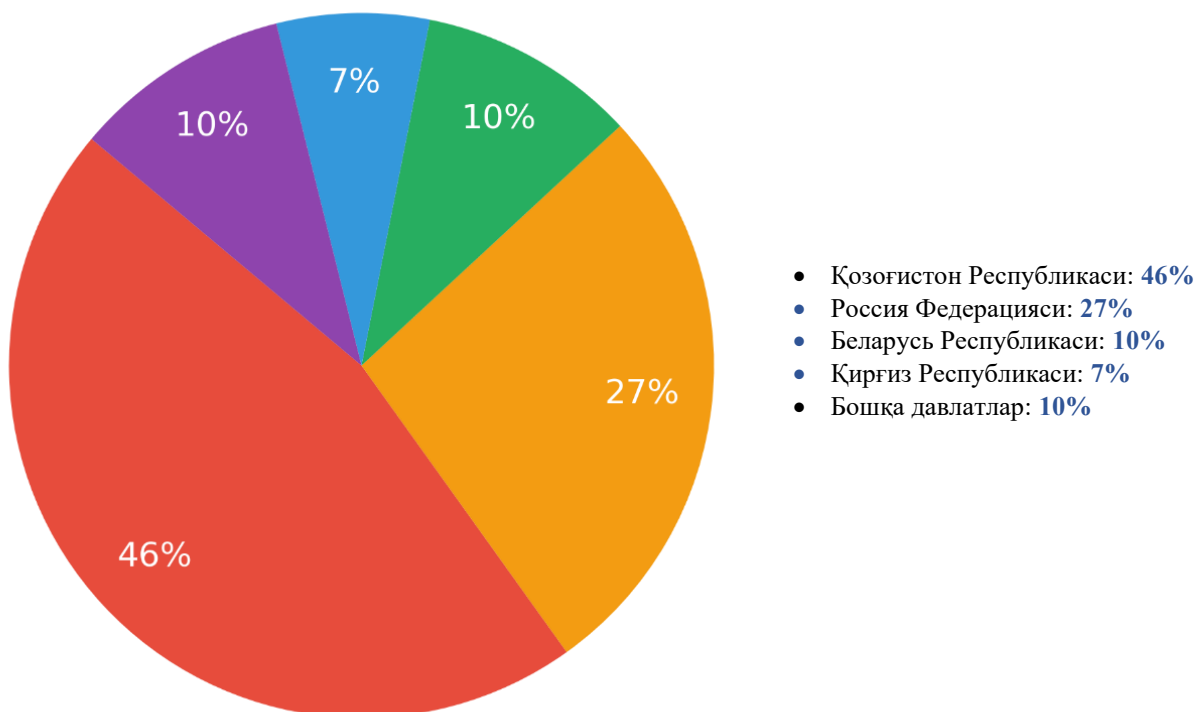
- **Лойиханинг устунликлари:**

Замонавий ускуналар, экспорт сертификатлари, маҳсулот тузилмасининг мослашувчанлиги, Эркин иқтисодий зонада жойлашув — буларнинг барчаси лойиҳани экспертлар ва молиячилар учун янада жозибадор қилади.

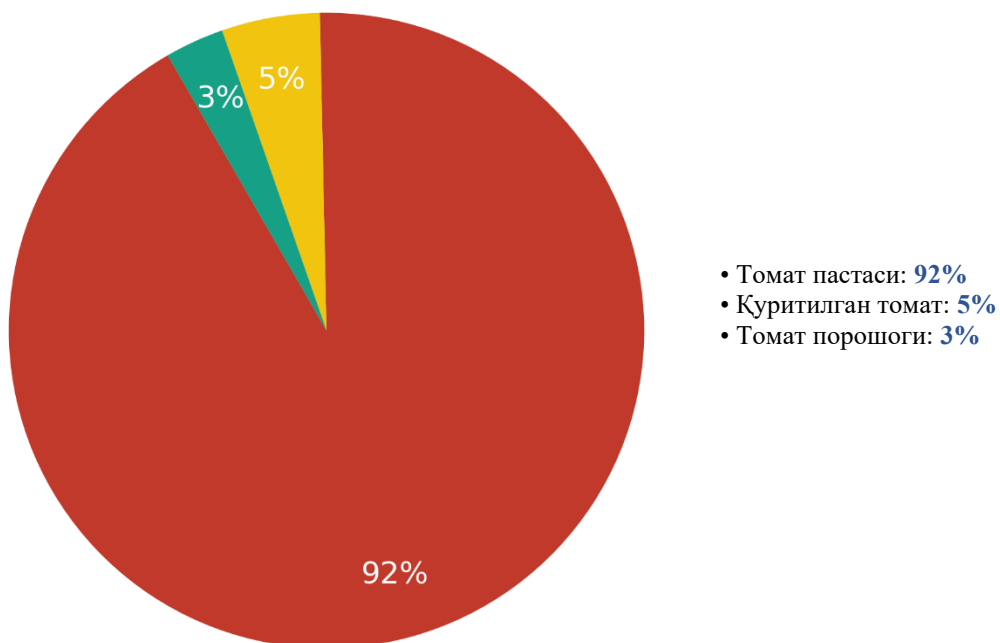
3.4. Асосий тенденциялар ва прогнозлар

- 2025 йилда ички ва экспорт талабининг янада ўсиши кутилмоқда, бу HoReCa сектори ривожланиши, қайта ишлаш саноатидаги янгиланишлар ва соғлом овқатланиш тенденцияси билан боғлиқ.
- Янги ва қайта ишланган томат экспорти ижобий ўсиш динамикасини намоён этмоқда: ҳар йили 10–15 фоизга ўсиш тенденцияси кузатилмоқда.
- 2024 йилда халқаро бозорда томат пастаси нархи 1,26–2,87 АҚШ доллари/кг оралиғида барқарорлашди (dir.tridge.com), бу эса самарали логистика шароитида юқори маржиналлик сиёсати учун асос яратади.
- Сифат, стандартлар ва сертификатлаш (HACCP, ISO, Halal, органик) бўйича талаблар кучаймоқда, бу эса технология ва қадоқлашга инвестиция киритишни тақозо этади.

2025 йил I чораги бўйича янги томат экспорти
(давлатлар кесимида)

**2024 йил якунлари бўйича қайта ишланган томат маҳсулотлари
(паста, қуритиш, порошок) экспорти тузилмаси**

4. ИШЛАБ ЧИҚАРИШ РЕЖАСИ

4.1. Ишлаб чиқариш қуввати ва мавсумий график

Лойиҳа мавсум давомида 10 000 тонна томатни 120 кун ичида (июн – октябр) қайта ишлашга мўлжалланган.

Ой	Қайта ишлаш, т	Томат пастаси, т	Қуритилган томат, т	Томат порошоги, т
Июн	1 200	840	240	120
Июл	2 500	1 750	500	250
Август	3 000	2 100	600	300
Сентябр	2 200	1 540	440	220
Октябр	1 100	770	220	110
Жами	10 000	7 000	2 000	1 000

4.1.1. Хомашё бўйича кунлик юклама меъёри

Ой	Иш кунлари сони	Умумий қайта ишлаш ҳажми, т	Ўртача кунлик юклама, т/сутка
Июн	24	1 200	50
Июл	26	2 500	96
Август	27	3 000	111
Сентябр	23	2 200	96
Октябр	20	1 100	55
Жами/ўртача	120	10 000	~83 (энг юқори — 111, стандарт — 90)

Эслатма: энг юқори юклама — август ойида 111 т/сутка. Ишлаб чиқариш линияси 120 т/суткагача пиков юкломани қабул қилишига мўлжалланган.

4.2. Хомашё базаси ва етказиб бериш

- Етказиб берувчилар: фермер ва деҳқон хўжаликлари, тўғридан-тўғри шартномалар
- Йиллик эҳтиёж: 10 000 тонна томат
- Хомашё сифати: лаборатория назорати, озиқ-овқат саноати стандартлари

4.3. Жихозлар ва технологик жараён

Жараён босқичи	Модель / Марка	Микдори	Ишлаш қуввати	Бирлик нархи, АҚШ долл.	Жами сумма, АҚШ долл.
Томат ювиш	Baixin BX-W600	1	5 т/соат	14 800	14 800
Майдалаш	Baixin BX-C300	1	3 т/соат	11 200	11 200
Пастеризация	DTS DT-Pasteur 5	1	5 т/соат	19 500	19 500
Вакуумли қайнатиш	Longze LZ3T	1	3 т/соат	41 000	41 000
Консервация/қоплаш	Hermis H-CL2000	1	2 000 банка/соат	24 500	24 500

Жараён босқичи	Модель / Марка	Микдори	Ишлаш қуввати	Бирлик нархи, АҚШ долл.	Жами сумма, АҚШ долл.
Қуритиш	Baixin BX-50 Industrial Dryer	2	2×1 т/сутка	13 500	27 000
Порошок фасовкаси	Hualian HP-1000 Powder Packer	1	1 т/соат	8 800	8 800
Қадоқлаш	Hualian DZ-600/2S	1	700 кг/соат	7 200	7 200
Этикеткалаш	Hualian Labeler HL-100	1	800 дона/соат	3 500	3 500
Лаборатория жиҳозлари	YokeLab YK-2025 FoodLab Kit	1	—	6 800	6 800
Совутгич сақлаш инфр.	Baixin BX-ColdRoom 40	1	40 м²	18 000	18 000
Транспорт (рефрижератор)	Foton BJ1049	1	5 т	29 000	29 000
Бошқа (IT, хавфсизлик)	Комплект	1	—	5 000	5 000
ЖАМИ					216 300

Жиҳозлар тўлиқ молиявий режа билан мувофиқлаштирилган (6.3, 6.4-бандлар). Барча нархлар, моделлар ва қувват кўрсаткичлари бир хил.

4.4. Сифат назорати ва стандартлаштириш

- ISO 22000, НАССР стандартлари жорий этилган
- Лаборатория назорати (YokeLab YK-2025)
- Маҳсулот сертификатлаш (EAC, Halal, Organic)

4.5. Ишлаб чиқариш инфратузилмаси

- Комплекс: 650 м² (цех, хомашё сақлаш инфратузилмаси, совутгич, фасовка, лаборатория, офис, маиший ва техник хоналар)
- Сақлаш муддати: 18 ойгача
- Транспорт: шахсий рефрижератор

4.6. Сақлаш инфратузилмаси

Ишлаб чиқариш комплекси қуйидаги сақлаш инфратузилмаларини ўз ичига олади:

- Хомашё учун омбор — 120 м² майдонда алоҳида хона (5–7 кунлик иш захираси), стеллажлар, вентиляция ва ҳарорат назорати тизими билан жиҳозланган.
- Совутгич омбор — замонавий 40 м² (Baixin BX-ColdRoom 40) модули, 50 тонна тайёр маҳсулот сифими, паста учун асептик қопламда 18 ойгача, қуритилган томат ва порошок учун герметик қадоқда 12 ойгача сақлаш имконияти.
- Қадоқ ва тара омбори — 50 м² майдон, сарф материаллар сақлаш учун.
- Вақтинча сақлаш (жўнатиш учун) — экспорт/жўнатиш партияларини шошилиш тайёрлаш учун алоҳида майдон.
- Маиший, лаборатория ва офис хоналари — жами 65 м².

Барча омборлар видеоназорат, кириш-чиқишни назорат қилиш ва хавфсизлик сигнализацияси тизимлари билан жиҳозланган.

4.7. Логистикани ташкил этиш

Логистикани ташкил этиш жараёни хомашёни узлуксиз етказиб бериш, маҳсулотни самарали сақлаш ва тўғри вақтда экспорт ва ички шартномалар бўйича етказиб бериш учун ташиш, сақлаш ва юкламаларни тайёрлашнинг тўлиқ циклини ўз ичига олади.

4.7.1. Ички логистика

- Хомашё қабул қилиш тизими — юк машинаси учун тўғридан-тўғри кириш йўли, тезкор тушириш майдони.
- Ишлаб чиқариш жараёни “тизимли йўналиш” тамойили асосида ташкил этилган: хомашё омборидан — қайта ишлаш линиясига — қадоқлашга — сақлаш инфратузилмасига.
- Цех ичида линиялар ва омборларни оптимал жойлаштириш орқали маҳсулот ва хомашё ҳаракати минималлаштирилган.
- Хомашё ва маҳсулот ҳаракатини автоматлаштирилган ҳисобга олиш (ERP-модул, штрих-кодлаш) жорий этилган.

4.7.2. Экспорт логистикаси

- Шахсий рефрижераторли транспорт (Foton BJ1049, 5 тонна) — маҳсулотни ҳамкорлар омбори ва логистика марказларига етказиш, паста ва қурилган маҳсулотлар учун “совук занжир”ни сақлашни таъминлайди.
- Экспорт партияларини расмийлаштириш — ҳужжатлар, сертификатлаш ва божхона назорати учун алоҳида хона ва ходимлар ажратилган.
- Экспорт юкламаларини FCA, DAP ёки EXW шартларида юклаш (контрагент талабидан келиб чиққан ҳолда).
- Россия Федерацияси, Бирлашган Араб Амирликлари, Корея Республикаси, Қозоғистон Республикаси ва бошқа мамлакатларга етказиб бериш учун халқаро экспедиторлар билан ҳамкорлик шартномалари.
- Экспорт юкламалари ҳаракатини кузатиш (GPS-трекерлар, электрон ҳужжат айланмаси) тизими жорий этилган.

4.6. Ишлаб чиқариш ва персонални ташкил этиш

Лавозим/позиция	Сменадаги сони	Сменалар сони	Жами
Директор	1	—	1
Бош технолог	1	—	1
Инженер-механик	1	—	1
Бухгалтер	1	—	1
Экспорт/логистика бўйича менежер	1	—	1
Сифат бўйича мутахассис	1	—	1
Ишлаб чиқариш оператори	3	2	6
Қуриш линияси оператори	1	2	2
Фасовка/қадоқлаш оператори	1	2	2
Хайдовчи-экспедитор	1	—	1
Омборчи	1	—	1

Лавозим/позиция	Сменадаги сони	Сменалар сони	Жами
Ишчи (юк ташувчи, ёрдамчи)	2	2	4
Тозаловчи/техник персонал	1	2	2
ЖАМИ			24

- Сменали график, пик юклама — июль–август ойларида (сменада 16 нафаргача ходим)
- Мунтазам ўқув машғулоти, меҳнат муҳофазаси ва сифат стандартларига риоя этиш

4.7. Асосий кўрсаткичлар ва самарадорлик

- Энг юқори юклама: 111 т/сутка (август ойи)
- Қувватдан фойдаланиш коэффициенти: $\geq 90\%$
- ОПЕХ, амортизация, меҳнатга ҳақ тўлаш фонди — молиявий режа билан тўлиқ мувофиқлаштирилган
- Тушум, нақд пул оқими (Cash Flow), окупация муддати — ҳисоб-китоблар молиявий режага мутаносиб

5. ТАШКИЛИЙ ВА БОШҚАРУВ РЕЖАСИ

5.1. Ҳуқуқий шакл ва таъсисчилар

Ҳуқуқий шакл: Эркин иқтисодий зона (ЭИЗ) резиденти мақомидаги масъулияти чекланган жамият (МЧЖ).

Таъсисчилар:

- Ўзбекистон Республикаси резиденти бўлган жисмоний ва/ёки юридик шахслар
- Иштирокчилик улуши: таъсис ҳужжатларига мувофиқ
- Энг кам устав фонди: ЭИЗ резидентлари учун амалдаги қонунчиликка мувофиқ (одатда 10 000 АҚШ долларида)

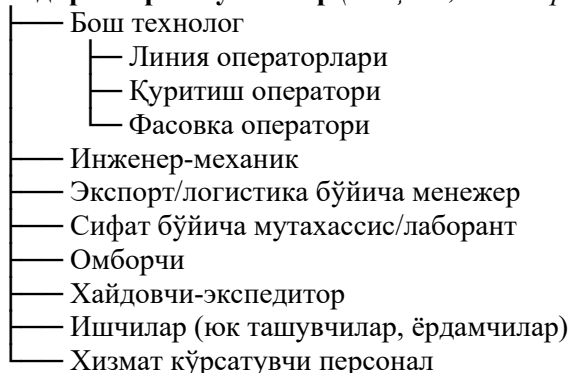
Лойиҳа агросаноат корхоналарини қўллаб-қувватлаш бўйича давлат дастури доирасида амалга оширилади ва хорижий инвесторлар ҳамда давлат субсидияларини жалб қилиш имконияти мавжуд.

5.2. Ташкилий тузилма

Лойиҳани бошқариш чизикли-функционал моделга асосланган:

- Бош директор — стратегик бошқарув, ташкилий ва ташқи алоқалар, асосий шартномаларни тузиш
- Бош технолог — ишлаб чиқариш жараёнларини назорат қилиш, янги технологияларни жорий этиш, маҳсулот сифати
- Бухгалтер — молия, солиқ ҳисоби, банклар ва ЭИЗ билан ҳамкорлик
- Инженер-механик — ускуналарни эксплуатация қилиш ва таъмирлаш
- Экспорт/логистика бўйича менежер — экспорт етказиб беришни ташкил этиш, ички ва ташқи логистика
- Сифат бўйича мутахассис/лаборант — хомашё ва тайёр маҳсулот назорати, ISO/HACCP ҳужжатларини юритиш
- Ишлаб чиқариш линияси/қуриштиш/фасовка операторлари — ускуналарнинг кундалик эксплуатацияси
- Хайдовчи-экспедитор — хомашё ва маҳсулотни ташиш
- Омборчи — омбор ҳисоб-китоби, қабул қилиш ва юклаш ишлари
- Ишчилар (юк ташувчилар, ёрдамчи) — қўлловчи операциялар
- Хизмат кўрсатувчи персонал — тозалаш ва санитарияни таъминлаш

Бош директор — Бухгалтер (алоҳида, бош директорга ҳисобдор)

5.3. Штат жадвали

Лавозим	Сони	Ойлик маош (АҚШ доллари)	Йиллик фонд (АҚШ доллари)
Бош директор	1	1 200	14 400
Бош технолог	1	1 000	12 000
Инженер-механик	1	900	10 800
Бухгалтер	1	850	10 200
Экспорт/логистика бўйича менежер	1	800	9 600
Сифат бўйича мутахассис/лаборант	1	700	8 400
Ишлаб чиқариш линияси операторлари	6	600	43 200
Қуритиш линияси оператори	2	600	14 400
Фасовка/қадоқлаш оператори	2	600	14 400
Хайдовчи-экспедитор (рефрижератор)	1	700	8 400
Омборчи	1	600	7 200
Ишчи (юк ташувчи, ёрдамчи)	4	500	24 000
Хизмат кўрсатувчи персонал (тозаловчилар)	2	400	9 600
Жами	24		186 000

5.4. Кадрлар сиёсати

Йўналиш	Тавсиф
Ходимларни ёллаш:	— Асосан маҳаллий меҳнат бозорида ёллаш, устуворлик озиқ-овқат саноатидаги тажрибага берилади.
	— Асосий мутахассислар (технолог, муҳандис, бухгалтер) тегишли таълим ва тасдиқланган малакага эга.
	— Иш ўринлари меҳнат муҳофазаси ва санитария нормаларига мувофиқ.
Таълим ва ривожланиш:	— Хавфсизлик техникаси, ISO 22000 ва HACCP стандартлари бўйича кириш ва йиллик ўқув машғулотлари.
	— Технологлар ва операторлар учун малака ошириш дастурлари.
	— Соҳавий семинарлар, кўргазмаларда иштирок этиш.
Рағбатлантириш ва KPI	— Мавсумлик/ойлик натижалар асосида рағбатлантириш тизими.
	— Шахсий KPI: ҳажм режасини бажариш, йўқотишларни камайтириш, сифат стандартларига риоя қилиш.
	— Моддий бўлмаган мотивация дастурлари (ташаккурномалар, ички танловлар, жамоани қўллаб-қувватлаш).

5.5. Лойиҳани ишга тушириш режаси / амалга ошириш босқичлари

Ушбу лойиҳа хомашёнинг мавсумий келиб тушиши ҳисобга олинган ҳолда амалга оширилади: янги томатнинг оммавий оқими ҳар йили 1 июндан 31 октябргача давом этади. Шу сабабли барча тайёргарлик ва ташкилий тадбирлар — давлат рўйхатидан ўтказишдан тортиб ишлаб чиқариш линияси ишга туширишга қадар — мавсум бошланиши билан қатъий мувофиқлаштирилган. Бу ёндашув режалаштирилган ишлаб чиқариш ҳажмига

тезкор чиқишни ҳамда биринчи йилда молиявий ва ташкилий хавфларни камайтиришни таъминлайди.

Лойиҳани ишга тушириш йўл харитаси (ҳужжат тайёрланган санага кўра назарий режа)

Босқич	Давр	Қисқача тавсиф
Бизнес-режа ишлаб чиқиш ва мувофиқлаштириш	2025 йил июл	Тайёрлаш, эксперт баҳоси
Ҳуқуқий шахсни рўйхатга олиш, ҳисоб рақамлари очиш	2025 йил август	Эркин иқтисодий зона (ЭИЗ) мақомини олиш, лицензиялар олиш
Жихозларни буюртма қилиш ва етказиб бериш	2025 йил август–октябр	Шартнома тузиш, етказиб бериш
Бино ва майдонни қуриш, тайёрлаш	2025 йил сентябр–декабр	Корпус, омборлар, коммуникациялар
Жихозларни монтаж қилиш ва ишга тушириш	2026 йил январ–март	Ўрнатиш, синов ишга тушириш
Ходимларни ёллаш ва ўқитиш	2026 йил март–апрел	Жамоа шакллантириш, ўқув машғулоти
Сертификация, синов қайнатишлар, ишга тушишга тайёргарлик	2026 йил апрел–май	Сифат назорати, маҳсулотни рўйхатдан ўтказиш
Биринчи ишлаб чиқариш мавсуми бошланиши	2026 йил июн	Биринчи тижорий томат қайта ишлаш
Оммавий ишлаб чиқариш ва юклаш	2026 йил июн–октябр	Мавсумий тўлиқ иш фаолияти

Ишлаб чиқариш линиясини йил давомида тўлиқ юклаш имконияти

Лойиҳа доирасида харид қилинадиган ускуналар универсал конфигурацияга эга бўлиб, мавсумдан ташқари (ноябр–май) даврида бошқа мевали сабзавотларни (қалампир, олма, қағир, сабзи ва бошқалар) қайта ишлаш ҳамда қуруқ сабзавот порошоклари, мевали чипслар, консервланган сабзавотлар ишлаб чиқаришни ташкил этиш имконини беради. Бу қарор барқарор хомашё таъминоти ва тегишли маҳсулотга талаб мавжуд бўлган тақдирда амалга оширилиши мумкин. Бундай диверсификация ишлаб чиқариш линияси юкламасини оширади, инвестицияларни тезроқ қоплашга ёрдам беради ва ускуналарнинг ишламаган вақтини камайтиради.

Мавсумдан ташқари даврда амалга оширилиши мумкин бўлган қўшимча лойиҳалар ва маҳсулотлар

Давр	Маданият / хомашё	Маҳсулотлар	Тавсиф ва иқтисодий самара
Ноябр – Декабрь	Олма, беҳи, қағир	Олма пастаси, повидло, мевали пюре	Қиш мавсумида мевали яримтайёр маҳсулотлар ва табиий ширинликларга талаб юқори (Ўзбекистон, Қозоғистон, Россия)
Январ – Феврал	Сабзи, қағир, лавлаги	Сабзавот порошоги, сабзи пастаси, лавлаги концентрати	Болалар овқати, озиқ-овқат қўшимчалари, ошхона маҳсулотларига мўлжалланган. Ички ва ташқи бозорларда талаб бор.

Давр	Маданият / хомашё	Маҳсулотлар	Тавсиф ва иқтисодий самара
Март – Апрель	Қалампир, баклажан, карам	Қалампир пастаси, сабзавот икраси, куруқ сабзавотлар	B2B ва HoReCa учун юқори маржинал сегмент, экспорт йўналишларига мўлжалланган.
Мавсумдан ташқари	Сабзавот-мевали ассорти	Куруқ мевалар, сабзавот чиплари, шўрва аралашмалари	Қуритиш ва қадоқлаш линияларидан фойдаланиш, ички ва ташқи бозорда талаб мавжуд.
Йил давомида (талаб бўйича)	Турли аралашмалар	Индивидуал рецептуралар (контракт асосида)	B2B/экспорт учун буюртма асосида ишлаш, флексибил иш юқламасини таъминлайди.

Иқтисодий ва ижтимоий самара:

- Даромаднинг мавсумийлигини камайтириш ва ускуналарнинг ўртача йиллик юкланишини 70–85% даражасигача ошириш
- Асосий хомашё тури нархи ва ҳосилдорлигидаги ўзгаришларга нисбатан барқарорликни ошириш
- Ходимлар учун йил давомида доимий бандликни таъминлаш, малака ва кўникмаларни ривожлантириш
- Маҳсулот турларини кенгайтириш — янги бозор нишаларига чиқиш
- Инвестицияларнинг тезроқ қайтиши ва бизнеснинг маржиналлигини ошириш

Молиявий жиҳатдан:

Финанс режаси доирасида мавсумдан ташқари лойиҳалар орқали ускуналар юкланишининг 25–30% қисмини таъминлаш мумкин, бу эса йил якунида тушумни 15–25% га ошириш имконини беради (аниқ ҳисоб-китоблар танланган маҳсулот турлари ва нархларига қараб амалга оширилади).

Қўшимча абзац: Мавсумдан ташқари ишлаб чиқариш дастурини диверсификация қилиш

Ишлаб чиқариш линияси юкланишини йил давомида таъминлаш ва ходимлар учун барқарор бандликни кафолатлаш мақсадида, мавсумдан ташқари даврда (ноябр–май) қуйидаги қўшимча лойиҳаларни амалга ошириш режалаштирилган:

- олма пастаси, мевали ва сабзавотли пюре ишлаб чиқариш;
- сабзи ва лавлаги порошоги, концентратлар ва чипслар тайёрлаш;
- сабзавот икраси, куруқ сабзавотлар, мевали-сабзавотли ассорти ва шўрва аралашмаларини ишлаб чиқариш;
- B2B ва экспорт ҳамкорлари учун индивидуал рецептуралар асосида контракт буюртмаларни бажариш.

Бу орқали корхона йил давомида даромаднинг барқарорлигини таъминлайди, янги бозорларга чиқади, меҳнат жамоасининг доимий бандлигини сақлайди ва лойиҳанинг узок муддатли иқтисодий барқарорлигини мустаҳкамлайди.

5.5. ЛОЙИҲАНИ ИЖРО ЭТИШ РЕЖАСИ ВА БОСҚИЧМАЛИ ЙЎЛ ХАРИТАСИ

Ушбу лойиҳа хомашё етказиб беришда мавжуд мавсумий циклни инобатга олган ҳолда амалга оширилади: янги помидорлар оқими ҳар йили 1 июндан 31 октябргача бўлган даврга

тўғри келади. Шу муносабат билан, юридик рўйхатдан ўтишдан то ишлаб чиқариш линиясини ишга туширишгача бўлган барча тайёргарлик ва ташкилий ишлар мавсум бошланиши билан қатъий мувофиқлаштирилади. Бундай ёндашув лойиҳа биринчи йилида режалаштирилган ишлаб чиқариш ҳажмларига тез фурсатда чиқишни, ҳамда молиявий ва ташкилий таваккалчиликларни камайитишни таъминлайди.

Йўл харитаси (таҳлилий назарий режа)

Босқич	Муддат	Қисқача тавсиф
Бизнес-режани ишлаб чиқиш ва келишиш	2025 йил июл	Хужжатни тайёрлаш, экспертиза ва тасдиқлаш
Юридик шахсни рўйхатдан ўтказиш, ҳисоб рақам очиш	2025 йил август	СЭЗ мақомини олиш, лицензиялар расмийлаштириш
Усуналарга буюртма бериш ва етказиб бериш	2025 йил август–октябрь	Контракт тузиш, логистика, қабул қилиш
Қурилиш ва ҳудудни тайёрлаш ишлари	2025 йил сентябрь–декабр	Корпуслар, омборлар, коммуникациялар
Усуналарни ўрнатиш ва ишга тушириш	2026 йил январь–март	Монтаж ишлари, синов ва техник мослаштириш
Ходимларни жалб этиш ва ўқитиш	2026 йил март–апрел	Жамоа шакллантириш, техника хавфсизлиги бўйича инструктаж
Сертификация, синов ишлаб чиқариш, ишга тайёргарлик	2026 йил апрел–май	Маҳсулот сифатини текшириш, давлат рўйхатидан ўтказиш
Биринчи мавсумий ишлаб чиқаришни бошлаш	2026 йил июн	Илк тижорат партиясини қайта ишлаш
Оммавий ишлаб чиқариш ва етказиб бериш	2026 йил июн–октябрь	Мавсум давомида тўлиқ қувватда ишлаш

Ишлаб чиқариш линиясида йил давомида юклама яратиш имконияти

Лойиҳа доирасида харид қилинаётган усуналар **универсал конфигурацияга** эга бўлиб, уларни ноябрдан майгача бўлган **мавсумлараро даврда** қўшимча хомашё турларини қайта ишлашга мослаш мумкин: буларга **қизил булғор қалампири, олма, ковок, сабзи ва бошқалар** киради. Шунингдек, сабзавот порошоклари, мевали чипслар, консерваланган маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳам йўлга қўйилиши мумкин.

Бундай диверсификация:

- ишлаб чиқариш линиясининг йиллик юклаш коэффицентини оширади,
- инвестицияларнинг тезроқ қайтарилишини таъминлайди,
- мавсум тугаганида усуналарнинг бекор туришини камайтиради,
- турли бозор сегментлари учун маҳсулот турларини кўпайтиришга имкон яратади.

Бу ечим мавжуд хомашё таъминотининг барқарорлиги ва реализация бозорида талабнинг мавжудлиги асосида амалга оширилади. Диверсификация қилинган ишлаб чиқариш турлари лойиҳанинг барқарорлигини таъминлашда муҳим омил ҳисобланади.

Мавсумлараро давр учун қўшимча лойиҳалар ва маҳсулотлар

Давр	Маҳсулот / хомашё	Ишлаб чиқариладиган маҳсулотлар	Таъриф ва иқтисодий самара
Ноябр–декабр	Олма, беҳи, қовоқ	Олма пастаси, повидло, мевали пюре	Қишки даврда яримтайёр мевали маҳсулотлар ва десертларга талаб юқори (Ўзбекистон, Қозоғистон, Россия бозорлари)
Январ–феврал	Сабзи, қовоқ, лавлаги	Сабзавот порошоги, сабзи пастаси, лавлаги концентрати	Болалар овқати, озиқ-овқат қўшимчалари, ошхона учун мўлжалланган. Экспорт ва ички бозор
Март–апрел	Қалампир, бадамжан, карам	Қалампир пастаси, сабзавот икраси, қуритилган сабзавотлар	B2B ва HoReCa сегментлари, экспорт йўналиши
Бутун мавсумлараро давр	Мева ва сабзавот ассортисидан	Қуритилган мева, сабзавот чипслари, шўрвалар учун аралашмалар	Қуритиш ва қадоқлаш линияларидан самарали фойдаланиш. Ички ва ташқи бозорда талаб юқори
Бутун йил (сўров бўйича)	Турли мевали-сабзавотли аралашмалар	Контракт асосида ишлаб чиқариладиган индивидуал рецептлар	B2B ва экспорт контрактлари асосида иш. Юкламани эластик таъминлаш

Иқтисодий ва ижтимоий самарадорлик:

- Йиллик даромаднинг мавсумийлигини камайтириш ва ускуналарнинг ўртача йиллик юкланишини **70–85% гача** ошириш
- Асосий хомашё ҳосилдорлиги ва нархларидаги ўзгаришларга нисбатан барқарорликка эришиш
- Ходимлар учун доимий иш ўринларини таъминлаш ва малакасини ошириш
- Маҳсулот турларини кенгайтириш ва **янги бозор сегментларига** чиқиш
- **Инвестицияларнинг тезроқ қайтарилиши** ва умумий фойда мижозлик даражасининг ошиши

Молиявий жиҳатдан:

Финанс режада мавсумлараро лойиҳалар ҳисобига ускуналарнинг **йиллик юкламасини 25–30% гача** таъминлаш имкони кўзда тутилади, бу эса йил якунида даромадни **15–25% гача** оширишга хизмат қилади (аниқ ҳисоб-китоблар – танланган хомашё турлари ва ҳажмлари асосида алоҳида тайёрланади).

Мавсумлараро ишлаб чиқариш дастурини диверсификация қилиш

Ишлаб чиқариш линияси юкламасини **йил давомида барқарор** сақлаш ва ходимлар учун **доимий бандлик** яратиш мақсадида, ноябр–май ойларида **қўшимча плодовоощ маҳсулотларини қайта ишлаш бўйича** лойиҳалар амалга оширилади:

- олма пастаси, мевали ва сабзавотли пюре ишлаб чиқариш;
- сабзи ва лавлаги асосидаги порошоклар, концентратлар ва чипслар тайёрлаш;
- сабзавот икраси, қуритилган сабзавотлар, ассорти ва шўрва аралашмалар ишлаб чиқариш;
- B2B ва экспорт бўйича **индивидуал рецептуралар** асосида контракт бажариш.

Бу чоралар лойиҳа даромадининг йиллик барқарорлигини, ходимлар учун иш ўринларини сақлашни ва лойиҳанинг узок муддатли иқтисодий барқарорлигини таъминлашга хизмат қилади.

5.5.1. Ишлаб чиқариш дастурини мавсумлараро диверсификация қилиш (ноябр–май)

Мақсад: Мавсумдан ташқари даврда ускуналарнинг бекор туришини бартараф этиш, операцион харажатлар (ОРЕХ), меҳнат ҳақи жамғармаси (ФОТ) ва кредит юқини қоплаш учун доимий даромад манбаини шакллантириш.

Тавсия этиладиган маҳсулот ассортименти (лойиҳа ускуналари асосида):

Хомашё	Тайёр маҳсулот	Маҳсулот тури	Мавсумийлик / Мавжудлиги	Маржиналлик	Йўналтирилган бозор
Сабзи	Сабзи пастаси, порошог	B2B (озик-овқат саноати)	Янв–март	Юқори	Республика худудидаги қайта ишловчилар, Қозоғистон
Олма	Пюре, повидло, чипслар	B2C + HoReCa	Нояб–янв	Ўртача	Ўзбекистондаги чакана тармоқлар, Россия Федерацияси
Беҳи	Мевали пюре	B2B	Нояб–дек	Ўртача	Республикадаги қайта ишлаш корхоналари
Лавлаги	Концентрат, порошок	B2B (ингредиентлар)	Янв–февр	Юқори	HoReCa ва озик-овқат саноати
Қовок	Пюре, паста, қуритиш	B2B + B2C	Нояб–янв	Ўртача	Маҳаллий реализация (чақириқ ва шартномалар асосида)
Қизил қалампир	Қалампир пастаси, аджика	B2B (кулинария)	Март–апрел	Юқори	Россия, Жанубий Корея
Сабзавот ассорти	Икра, аралашмалар, шўрва учун йиғма	B2B (HoReCa, экспорт)	Бутун мавсумлараро давр	Ўртача	Қозоғистон, шартнома асосидаги етказиб бериш

Мавсумлараро ишлаб чиқариш дастурини диверсификациялаш

Лойиҳа доирасида ўрнатилган ускуналар конфигурацияси томат мавсуми тугагандан сўнг ҳам барқарор ишлаб чиқаришни таъминлаш имконини беради. Ноябрь–май ойларида сабзи пастаси, лавлаги порошоги, олма пюреси, сабзавот концентратлари ва қуритилган мевали-сабзавотли аралашмалар ишлаб чиқариш режалаштирилган.

Барча маҳсулотлар B2B сегменти (озик-овқат саноати, HoReCa) ва ташқи ҳамкорлар талабига мос равишда ишлаб чиқарилади.

Ишлаб чиқариш учун қўшимча модернизация талаб этилмайди. Мавсумлараро юкланиш кўрсаткичи **йиллик ишлаб чиқариш қувватида 25–30%** даражани ташкил этади. Бу қуйидагиларни таъминлайди:

- мавсумий бекор туришнинг олдини олиш;
- ходимлар учун йил давомида иш билан таъминлаш;
- инвестицияларни тезроқ қайтариш;
- кредит мажбуриятларини мунтазам бажариш.

Тайёр маҳсулотлар Қозоғистон, Россия, Хитой, Жанубий Корея каби мамлакатларга экспорт қилиниши режалаштирилган. Шунингдек, маҳаллий шартномалар асосида қайта ишлаш корхоналари ва йирик дистрибьюторлар орқали реализация қилинади. Маҳсулот турлари барқарор фойда мижозлигини сақлаб туради ва логистика талабларига мос. Ҳамда **ISO 22000, HACCP, Halal, Organic** каби халқаро стандартларга тўлиқ жавоб беради.

***Изоҳ:** Молиявий натижалар, юклама ва амортизация ҳисоб-китоблари лойиҳанинг молиявий режаси (6.3 ва 6.6-бандлар) билан тўлиқ мувофиқлаштирилган.*

Мавсумлараро қайта ишлаш учун маҳсулот позициялари (5.5.1-банд доирасида)

Хомашё	Тайёр маҳсулот	Маҳсулот тури	Мавсумийлик / Мавжудлиги	Маржиналлик	Йўналтирилган бозор
Сабзи	Сабзи пастаси, порошок	B2B (озик-овқат саноати)	Январ–март	Юқори	Республика худудидаги қайта ишловчилар, Қозоғистон
Олма	Пюре, повидло, чипслар	B2C + HoReCa	Ноябр–январ	Ўртача	Ўзбекистон чакана тармоқлари, Россия Федерацияси
Беҳи	Мевали пюре	B2B	Ноябр–декабр	Ўртача	Маҳаллий қайта ишлаш корхоналари
Лавлаги	Лавлаги концентрати, порошок	B2B (ингредиентлар)	Январ–феврал	Юқори	HoReCa ва озиқ-овқат корхоналари
Қовоқ	Пюре, паста, қуритиш	B2B + B2C	Ноябр–январ	Ўртача	Маҳаллий шартнома асосидаги етказиб бериш
Қизил қалампир	Қалампир пастаси, аджика	B2B (кулинария)	Март–апрел	Юқори	Россия Федерацияси, Жанубий Корея
Сабзавот ассорти	Сабзавот икриси, аралашмалар, шўрва йиғмаси	B2B (HoReCa, экспорт)	Бутун мавсумлараро давр	Ўртача	Қозоғистон, маҳаллий шартнома асосидаги дистрибьюторлар

5.6. Мавсумлараро ишлаб чиқариш стратегияси (ноябр–май)

Мавсумдан ташқари даврда (ноябрдан майгача) ишлаб чиқариш мажмуасининг тўлиқ юкланишини ва барқарор молиявий оқимни таъминлаш мақсадида, лойиҳа доирасида

мавжуд технология линияларидан фойдаланган ҳолда альтернатив қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш кўзда тутилган.

Ушбу ечим қуйидаги имкониятларни яратади:

- ускуналарнинг бекор туришини минималлаштириш;
- ходимларни йил давомида иш билан таъминлаш;
- маҳсулот ассортиментини кенгайтириш;
- йиллик даромадни CAPEX ўзгармасдан 15–25% га ошириш;
- ускуналар юкламасининг йиллик коэффициентини 70–85% даражасигача кўтариш.

Ишлаб чиқариш жараёнлари ва ускуналар қуйидаги хомашё турларига мослаштирилган:

- Сабзи, лавлаги, қовоқ, олма, беҳи, карам, қалампир, баклажан;
- Маҳсулот турлари: сабзавот ва мевали пюре, паста, порошоклар, чипслар, курук аралашмалар;
- Сотув каналлари: B2B, экспорт, HoReCa сегменти, премиум чакана савдо тармоқлари.

Технологик линияни қайта мослаштирмасдан, фақатгина рецептура ва қўлланиладиган қўшимча материаллар (упаковка)даги минимал ўзгаришлар билан маҳсулот тайёрлаш имкони мавжуд. Барча маҳсулотлар **ISO 22000, HACCP, Halal** ва **EAC** талабларига жавоб беради.

5.6.1. Мавсумлараро юкланиш сценарийси (ноябр–май)

Ой	Асосий хомашё	Тайёр маҳсулот	Хомашё ҳажми, т	Тайёр маҳсулот, т	Даромад прогнози, USD
Ноябр	Олма, қовоқ	Олма пюреси, қовоқ пюреси	200	120	160 000
Декабр	Беҳи, олма	Мевали пюре, повидло	180	110	150 000
Январ	Сабзи, лавлаги	Сабзи ва лавлаги порошоги	250	100	220 000
Феврал	Сабзи, карам	Пюре, сабзавот концентрати	200	90	170 000
Март	Қалампир, баклажан	Қалампир пастаси, сабзавот икраси	250	130	210 000
Апрел	Сабзавот ассорти	Курук аралашмалар, шўрва йиғмалари	200	80	140 000
Май	Олма, сабзи	Чипслар, пюре, болалар озуқаси	200	100	160 000
Жами	—	—	1 480	730	1 210 000

Изоҳ: Ҳажмлар ускунанинг йиллик ишлаш қувватида 25–30% юкланиш асосида ҳисобланган. Ушбу маълумотлар молиявий моделга (қар.: банд 6.10.1) интеграция қилиш учун асос бўлади.

6. МОЛИЯВИЙ РЕЖА

6.1. Маҳсулотларга талаб таҳлили

Томатни чуқур қайта ишлаш лойиҳасининг самарадорлиги, аввало, бозордаги ҳақиқий талаб ва корхонанинг ички ҳамда ташқи бозорлардаги рақобатбардошлик даражасига боғлиқ. Ушбу бўлимда асосий маҳсулот турларига — томат пастаси, қуритилган томат ва томат порошогига бўлган талаб ҳажми таҳлил қилинган, шунингдек, асосий экспорт бозорларида нарх динамикаси солиштирилган ҳолда келтирилган.

6.1.1. Таклиф этилаётган маҳсулотларга талаб таҳлили

Ички реализация бозори:

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ва Давлат статистика қўмитаси маълумотларига кўра, ҳар йили ички бозорда томат пастасига бўлган умумий талаб тахминан **95–105 минг тонна** (пастага қайта ҳисобланган ҳолда) ни ташкил этади. Шу билан бирга, саноат ишлаб чиқариш ҳажми **60–70 минг тонна** атрофида шаклланади.

Асосий истеъмолчилар — озиқ-овқат саноати корхоналари (кетчуп, соуслар, консервалар ишлаб чиқарувчилар) ҳамда HoReCa сектори ҳисобланади. Қуритилган томат ва томат порошогига бўлган ички талаб анча паст — тахминан **2,5–3,0 минг тонна/йил** (UzAgroExport баҳоларига кўра), бироқ яримтайёр маҳсулотлар сегменти ва тезтайёр овқат тармоқлари ривожланиши билан ушбу кўрсаткич ўсиш динамикасига эга.

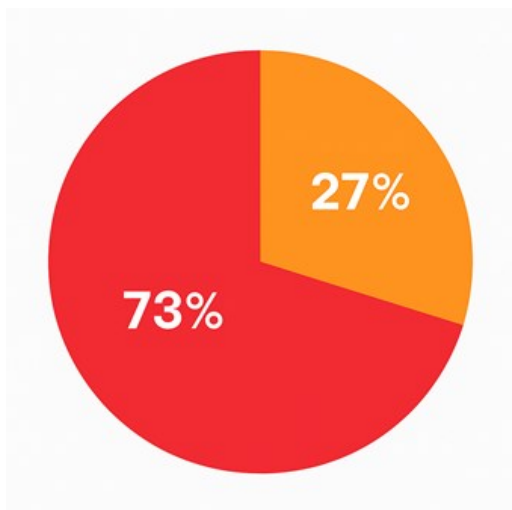
Экспорт етказиб бериш:

2023 йил якунига кўра, Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар, саноат ва савдо вазирлиги маълумотларига асосан, томат пастасининг экспорт ҳажми **38 минг тоннадан ошди**. Асосий экспорт йўналишлари — **Россия, Қозоғистон, Яқин Шарқ давлатлари, БАА ва Жанубий Корея**. Томат пастасидан тушган экспорт тушуми **36 миллион АҚШ доллари**дан ортиқни ташкил этди.

Қуритилган томат ва томат порошогининг умумий экспорт ҳажми **2,1 минг тоннадан ортиқни** ташкил қилди. Асосан **БАА, Жанубий Корея ва Хитой Халқ Республикаси**га етказиб берилди. Маҳсулот турлари ва географияси кенгайиши натижасида йиллик ўсиш суръати **10–15%** атрофида бўлди.

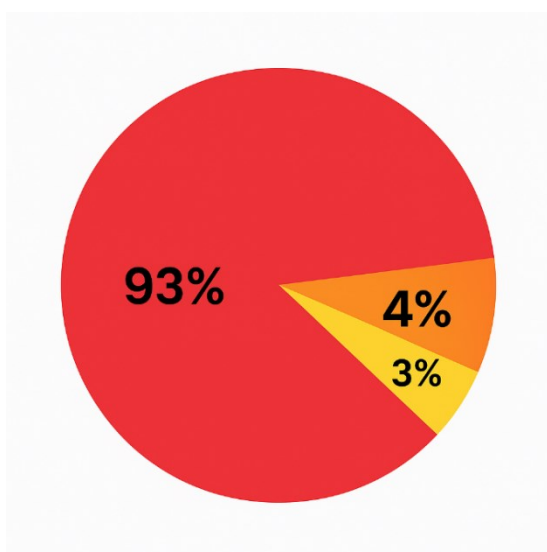
2023 йилда томат маҳсулотлари экспорти тузилмаси (%)

Маҳсулот	Ҳажми, тонна	Улуши (%)
Томат пастаси	38 000	93%
Қуритилган томат	1 650	4%
Томат порошоги	1 050	3%
Жами	40 700	100%

2024 йилда тоmat пастаси сотуви тузилмаси йўналишлар бўйича (%)

Республика ҳудудидаги сотув ҳажми — 73%
Экспорт — 27%

2024 йилда Ўзбекистондан тоmat маҳсулотлари экспорти тузилмаси (%)

- 93% — Қизил сектор: Томат пастаси
- 4% — Оранж сектор: Қуритилган тоmatлар
- 3% — Сариқ сектор: Томат порошоги

Хулоса: Асосий маҳсулот турлари бўйича маҳаллий ва экспорт йўналишларидаги умумий реализация ҳажми йилига 140 минг тоннадан ортиқни ташкил этади (томат пастаси ва унинг эквиваленти ҳисобида), бу эса тўғри маркетинг ва экспорт стратегияси шароитида юқори савдо салоҳиятини кафолатлайди.

Манбалар: Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси расмий портали, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳисоботлари, UzAgroExport, Саноат ва савдо вазирлиги, соҳавий мониторинглар (2023–2024 йиллар).

6.1.2. Томат маҳсулотларига тегишли улгуржи нархларни таққослаш таҳлили

Томат пастаси, қуритилган тоmatлар ва тоmat порошогига бўлган талаб маҳаллий ва ташқи бозорларда барқарор юқори даражада қолмоқда. Қуйида давлатлар кесимида 1 кг учун ўртача улгуржи нархлар таққосламаси келтирилган:

Таққосламали нархлар (1 кг учун, АҚШ долларида)

Маҳсулот тури	Ўзбекистон	Қозоғистон	БАА	Жанубий Корея
Томат пастаси	\$0.85	\$1.20	\$1.50	\$1.80
Қуритилган тоmatлар	\$4.00	\$5.50	\$7.00	\$7.50
Томат порошоги	\$3.20	\$4.00	\$5.00	\$5.50

Хулоса:

- Маҳаллий реализация сегментида рақобат мавжуд, бироқ сифатли ва сертификатланган маҳсулот етарли эмас
- Экспорт бозорларида нархлар анча юқори, бу эса фойда маржасини сезиларли ошириш имконини беради

6.2. Мавсум ойлари кесимида янги тоmatларнинг улгуржи нархларидаги динамикаси

Ой	Энг паст нарх, сўм/кг	Ўртача нарх, сўм/кг	Энг юқори нарх, сўм/кг	Нарх, АҚШ долл./кг*
Май	7 000	8 000	9 500	0,62
Июн	4 500	6 000	8 000	0,46
Июл	3 200	4 500	6 000	0,35
Август	3 000	3 800	5 500	0,29
Сентябр	3 200	4 200	6 000	0,33
Октябр	4 500	5 800	8 000	0,46
Ўртача	—	5 050	—	0,42

* Ҳисоб-китоб курси: 1 USD = 13 000 сўм (июн, 2025 йил).

Манбалар: Тошкент ва Жанубий ҳудудлар бозорлари бўйича сўнгги 3 йил маълумотлари, ҳолати 2025 йилга тегишли.

Таҳлил:

- **Мавсум даврида** (июл–август) тоmat хомашёсининг нархи энг паст бўлади (3000–4000 сўм), бу эса тоmat пастаси, қуритиш ва тоmat порошогининг ўзнархини минимал даражага туширади.
- **Мавсум боши ва охирида** (май ва октябр) харид нархи анча юқори бўлади, шунинг учун ишлаб чиқариш ҳажми режалаштирилаётганда ушбу омилни ҳисобга олиш зарур: ҳосилнинг энг юқори пайтида кўпроқ захира тўплаш тавсия этилади.

6.3. Жихозлар нархи ва моделлари (Хитой) — 2025 йил июн

Технологик жараён босқичи	Жихоз модели / Маркаси	Етказиб берувчи / Мамлакат	Сони	Донаси учун нарх (USD)	Жами сумма (USD)
Томат ювиш	Baixin BX-W600	Baixin / Хитой	1	14 800	14 800
Маҳсулотни майдалаш	Baixin BX-C300	Baixin / Хитой	1	11 200	11 200
Пастеризация	DTS DT-Pasteur 5	DTS / Хитой	1	19 500	19 500

Технологик жараён босқичи	Жиҳоз модели / Маркаси	Етказиб берувчи / Мамлакат	Сони	Донаси учун нарх (USD)	Жами сумма (USD)
Вакуум парлантириш	Shandong Longze Vacuum Evap. LZ3T	Longze / Хитой	1	41 000	41 000
Консервация / Банкалаш	Hermis Canning Line H-CL2000	Hermis / Хитой	1	24 500	24 500
Томат қуришти	Baixin BX-50 Industrial Dryer	Baixin / Хитой	2	13 500	27 000
Порошок фасовкаси	Hualian HP-1000 Powder Packer	Hualian / Хитой	1	8 800	8 800
Тайёр маҳсулотни упаковалаш	Hualian DZ-600/2S Packer	Hualian / Хитой	1	7 200	7 200
Этикеткалаш ускунаси	Hualian Labeler HL-100	Hualian / Хитой	1	3 500	3 500
Лаборатория жиҳозлари	YokeLab YK-2025 FoodLab Kit	YokeLab / Хитой	1	6 800	6 800
Совуқхона (қабул қилиш омбори)	Baixin BX-ColdRoom 40	Baixin / Хитой	1	18 000	18 000
Транспорт (рефрижератор)	Foton BJ1049 (рефрижератор)	Foton / Хитой	1	29 000	29 000
Бошқа (ИТ, ёнғин, хавфсизлик)	Комплект	— / Хитой	1	5 000	5 000
ЖАМИ	—	—	—	—	216 300

Изоҳлар:

- **Baixin, Hualian, YokeLab, Foton** — Ўзбекистонда аниқ харид қилинадиган, озиқ-овқат саноати учун мўлжалланган етакчи хитой брендлари ҳисобланади.
- “**Томат қуришти**” бандида иккита шкаф кўрсатилган — 10 000 тонна/мавсум қувватдаги ишлаб чиқариш учун етарли.
- Барча нархлар 2025 йил июнь ҳолатига ҳақиқий тижорат таклифлари (Alibaba, Made-in-China, Baixin.com, Hualian.com ва бошқалар) асосида олинган.

6.4. Капитал харажатлари тузилиши (CAPEX)

Категория	Тафсилотлар (асосий босқичлар)	Сумма (USD)	Изоҳ
Ишлаб чиқариш линияси жиҳозлари	Барча технологик босқичлар (тафсилотли жадвалга қаранг)	216 300	Хитой, брендлар: Baixin, Hualian, Foton ва бошқалар
Ишлаб чиқариш биноси қурилиши	Ер ишлари, пойдевор, деворлар, том қурилиши	85 000	700 м² (цех, фасовка, омбор, маиший блоклар)
Ички муҳандислик тармоқлари	Электр, сув, газ таъминоти, канализация	26 000	Уланиш, ички коммуникациялар
Совуқ омборхона	Устунлар, изоляция, жиҳоз монтажи	20 000	40 м², тайёр маҳсулот ва ярим тайёр маҳсулотлар учун
Лаборатория ва сифат назорати	Лаборатория жиҳозлари, мебеллар	9 500	YokeLab YK-2025 FoodLab Kit (Хитой)

Категория	Тафсилотлар (асосий босқичлар)	Сумма (USD)	Изоҳ
Ишга тушириш ишлари	Ўрнатиш, созлаш, эксплуатацияга топшириш	14 500	Барча линиялар “тайёр ҳолатда”
Захира қисмлар ва сарф материаллар	Бошланғич захира жамланмаси	7 000	Эскириш, режали хизмат кўрсатиш (1 йил)
IT ва алоқа	Компьютерлар, сервер, тармоқ, дастурий таъминот	5 000	Линия бошқаруви, офис, CRM
Лойиҳа ва экспертиза	Лойиҳа ҳужжатлари, лицензиялар, экспертизалар	10 000	Архитектура қисми, техник назорат, ЭИО, СЭС
Хавфсизлик ва сигнализация	Ёнғинга қарши тизим, видеокузатув, тўсиқлар	4 500	Энг зарур мажмуа
Транспорт (рефрижератор)	Foton BJ1049 (рефрижератор)	29 000	Хитой / Ўзбекистон
Кутилмаган харажатлар захираси	CAPEXнинг 5–7%	16 000	Валюта ва логистика хавфларини инобатга олган ҳолда
ЖАМИ	—	422 800	—

Лойиҳа учун зарур майдонни ҳисоблаш:

Лойиҳа қуввати:

- Мавсумий қайта ишлаш ҳажми — йилига 120 иш куни давомида 10 000 тонна томат.
- Асосий технологик ускуналар, омборхоналар, маиший ва ёрдамчи биноларни ўз ичига олади.

Тавсия этиладиган минимал асосланган майдон:

Зона / Мақсад	Майдон, м²	Изоҳ
Ишлаб чиқариш цехи	300	Барча қайта ишлаш ва фасовка линиялари учун
Хомашё омбори	120	5–7 кунлик айланма захира
Совуқ омборхона	40	Тайёр маҳсулотни вақтинчалик сақлаш
Қадоқлаш / идиш-товалар омбори	50	Қадоқлаш материаллари ва сарф материаллар
Лаборатория	25	Сифат назорати
Маиший / офис хоналари	40	Ходимлар ва маъмурият учун
Техника хоналари	30	Электрошит, компрессор ва бошқа тизимлар
ЖАМИ	605	Манёвр учун қўшимча захира билан — 650 м²

Хулоса:

Лойиҳа учун тавсия этиладиган умумий майдон — **650 м²**, бу ушбу ишлаб чиқариш қуввати, технологик цикл ва омбор инфратузилмаси учун оптимал ҳисобланади.

6.5. Лойиҳа қуввати, юклама сценарийси ва маҳсулот ассортименти

Лойиҳа ишлаб чиқариш сиёсати томатни чуқур қайта ишлашга ва корхона қувватларидан самарали фойдаланишга асосланган. Ишлаб чиқариладиган маҳсулот ассортименти бозордаги талаб, маржиналлик даражаси ва хомашёнинг мавсумий мавжудлиги таҳлилига асосан шакллантирилган. Технологик ускуналар юкламаси сценарийси томат ҳосилининг мавсумий келиб тушишини, ишлаб чиқариш занжири оптималлашувини ва реализация бозорларининг диверсификациясини (ички бозор ва экспорт) инобатга олган ҳолда ҳисобланган.

6.5.1. Ишлаб чиқариш юкламаси ва ассортименти сценарийси

Маҳсулот тури	Томатни умумий қайта ишлаш ҳажмидаги улуши (%)	Реализация стратегияси	Изоҳлар
Томат пастаси	70%	Ички бозор + экспорт	Йил давомида барқарор талаб, нархларнинг паст волатиллиги, осон масштабланади
Қуриган томат	20%	Экспорт (БАА, Корея ва б.)	Юқори маржа, барқарор экспорт йўналишлари, 12 ойгача сақланади
Томат порошоги	10%	Экспорт + премиум сегмент	1 кг учун максимал маржа, талаб ўзгарувчан, шартнома ва омбор учун ишлаб чиқарилади

Изоҳ: Ушбу матрица Ўзбекистон шароитида даромад ва сотув самарадорлигини эътиборга олган ҳолда тузилган.

6.5.2. Мавсумий юклама графиги ва тахминий ишлаб чиқариш ҳажмлари (ойлар кесимида)

Ой	Қайта ишланган томат (тонна)	Паста (70%)	Қуриган томат (20%)	Порошок (10%)
Июн	1 200	840	240	120
Июл	2 500	1 750	500	250
Август	3 000	2 100	600	300
Сентябр	2 200	1 540	440	220
Октябрь	1 100	770	220	110
ЖАМИ	10 000	7 000	2 000	1 000

6.5.3. Мавсумдан ташқари юклама (ноябр–май)

Ишлаб чиқариш жараёнининг барқарорлигини ошириш ва мавсумий танаффусларни минималлаштириш мақсадида, лойиҳада мавжуд технологик қувватлардан ноябр–май ойларида фойдаланиш кўзда тутилган. Бу даврда технологияли линияларни сезиларли қайта мослаштирмасдан қайта ишлаш мумкин бўлган қўшимча қишлоқ хўжалик хомашё турлари ишлатилиши режалаштирилган.

Қайта ишланадиган хомашё:

- сабзи, лавлаги, каду, олма, карам, қалампир;

- хомашё асосан шартномавий фермер хўжаликларидан, ишлаб чиқариш майдонидан 100 км радиусда жойлашган.

Тайёр маҳсулот ассортименти:

- мевали-сабзавотли пюре (олмали, кадули, сабзили);
- табиий шарбатлар ва концентратлар;
- сабзавот икраси, қалампирли соуслар ва қайла;
- лавлаги ва сабзи порошоклари;
- қуритилган шўрва аралашмалари ва яримтайёр маҳсулотлар.

Ишлаб чиқариш параметрлари:

- ўртача ойлик юклама: 100–130 тонна хомашё;
- тахминий умумий юклама (ноябр–май): 730 тонна;
- тайёр маҳсулот ГОСТ талабларига жавоб беради, Halal, EAC, HACCP сертификатларини олиш имкони мавжуд.

Хулоса:

Мавсумдан ташқари юклама ишлаб чиқариш қувватларининг йиллик юкламасининг 30% гача қўшимча юкламани таъминлайди. Бу орқали барқарор тушум, доимий ходимлар бандлиги ва узлуксиз ишлаб чиқариш циклини кафолатлаш мумкин. Ушбу кўрсаткичлар 6.10.1, 6.11, 6.14 ва 6.15 бўлимларида молиявий моделга мувофиқ равишда акс эттирилган.

6.6. Меҳнат ҳақи жамғармаси (МХЖ) ва солиқлаш тизими (Эркин Иқтисодий Зона шароитида)

Лавозим	Сони	Ойлик иш ҳақи (USD)	Йиллик МЗП (USD)	Ижтимоий солиқ (12%)	Солиқлар билан Йиллик МЗП (USD)
Директор	1	1 200	14 400	1 728	16 128
Бош технолог	1	1 000	12 000	1 440	13 440
Инженер-механик	1	900	10 800	1 296	12 096
Бухгалтер	1	850	10 200	1 224	11 424
Экспорт ва логистика бўйича менежер	1	800	9 600	1 152	10 752
Сифат назорати мутахассиси / лаборант	1	700	8 400	1 008	9 408
Ишлаб чиқариш линияси оператори	6	600	43 200	5 184	48 384
Қуритиш линияси оператори	2	600	14 400	1 728	16 128
Фасовка ва қўрпача оператори	2	600	14 400	1 728	16 128
Эспедитор-ҳайдовчи (рефрижератор)	1	700	8 400	1 008	9 408
Омборчи	1	600	7 200	864	8 064
Ишчи (юк ташувчи, ёрдамчи)	4	500	24 000	2 880	26 880

Лавозим	Сони	Ойлик иш ҳақи (USD)	Йиллик МЗП (USD)	Ижтимоий солиқ (12%)	Солиқлар билан Йиллик МЗП (USD)
Фаррош, хизмат кўрсатувчи ходим	2	400	9 600	1 152	10 752
ЖАМИ	24		186 000	22 392	208 392

Изоҳлар:

- ЭИЗ (Эркин Иқтисодий Зона) резидентлари учун имтиёзли ягона ижтимоий солиқ ставкаси (ЕСН) — **12%** (одатда бошқа ҳудудларда — **15% ва юқори**).
- Жадвалда кўрсатилган суммалар йиллик ҳисобда берилган ва **ОРЕХ** ҳисоб-китобларида бевосита қўлланилади.
- Агар сизнинг ЭИЗ бўйича махсус қарорлар (масалан, 7% ёки 8% ЕСН) мавжуд бўлса, қўшимча маълумот асосида тўғриланиши мумкин.

6.7. Операцион харажатлар (ОРЕХ)

Харажат тури	Тафсилотлар	Сумма, АҚШ доллари
Меҳнат ҳақи жамғармаси (солиқлар билан)	24 нафар ходим, тўлиқ штат, ЯТС – 12%	208 392
Хомашё ва материаллар	Томат, зираворлар, ёрдамчи компонентлар	1 300 000
Энергия ва коммунал тўловлар	Электр, газ, сув	180 000
Қадоқлаш материаллари	Банкалар, қоғоқлар, ёрликлар, қутилар	160 000
Логистика ва етказиб бериш (базавий)	Республика ва экспорт бўйича стандарт йўналишлар	120 000
Қўшимча логистика харажатлари	Покистон ёки Марказий йўлак орқали экспортда (+30%)	36 000
Маркетинг ва реклама	Ички ва ташқи бозорлар учун	60 000
Лаборатория ва сифат назорати	Ички таҳлил, сертификатлаш, реагентлар	40 000
Солиқлар ва мажбурий тўловлар	Давлат божлари, лицензиялар, банк хизматлари, йиғимлар	60 000
Техник хизмат ва таъмирлаш	Ускуналар, бинолар ва автотранспортни хизмат қилиш	100 000
Бошқа жорий харажатлар	Канцелярия, алоқа, кўриқлаш, хўжалик эҳтиёжлари	20 000
ЖАМИ		2 284 392

6.7.1. ОРЕХ харажатларининг ойлар бўйича детализацияси (ноябр – октябр)

Харажат моддаси	Ноябр	Декабр	Январ	Феврал	Март	Апрел	Май	Июн	Июл	Август	Сентябр	Октябр	ЖАМИ, USD
Меҳнат жамғармаси (солиқлар билан)	20 000	20 000	22 000	22 000	22 000	20 000	22 000	41 000	41 000	41 000	41 000	41 000	394 000

Харажат моддаси	Ноябр	Декабр	Январ	Феврал	Март	Апрел	Май	Июн	Июл	Август	Сентябр	Октябр	ЖАМИ, USD
Хомашё ва материаллар	25 000	25 000	35 000	35 000	40 000	25 000	35 000	260 000	260 000	260 000	260 000	130 000	1 750 000
Энергия ва коммунал тўловлар	12 000	12 000	15 000	15 000	16 000	12 000	15 000	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000	333 000
Қадоқлаш материаллари	10 000	10 000	15 000	15 000	15 000	10 000	15 000	32 000	32 000	32 000	32 000	32 000	282 000
Логистика ва етказиб бериш	8 000	8 000	10 000	10 000	12 000	8 000	10 000	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000	210 000
Маркетинг ва реклама	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	117 000
Лаборатория ва сертификатлаш	3 000	3 000	4 000	4 000	4 000	3 000	4 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	79 000
Тех. хизмат ва таъмирлаш	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	112 000
Бошқа жорий харажатлар	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	44 000
Ойлик жами	91 000	91 000	114 000	114 000	122 000	91 000	114 000	428 000	428 000	428 000	428 000	298 000	3 648 000

Изоҳ: Мазкур жадвалда молиявий маълумотларни визуал қабул қилишни енгиллаштириш мақсадида халқаро амалиётда қабул қилинган «К» (килло — минг) белгиси ўрнига тўлиқ сонли кўриниш қўлланилди (масалан: 20K = 20 000 USD).

6.7.2. Ойлар кесимида тушум ва харажатлар детализацияси (намуналий ҳисоб)

Ой	Паста, кг	Қуруқ маҳсулот, кг	Ун, кг	Пастадан тушум	Қуруқ маҳсулот тушуми	Ун тушуми	Жами тушум, USD
Июн	840 000	240 000	120 000	714 000	960 000	384 000	2 058 000
Июл	1 750 000	500 000	250 000	1 487 500	2 000 000	800 000	4 287 500
Август	2 100 000	600 000	300 000	1 785 000	2 400 000	960 000	5 145 000
Сент.	1 540 000	440 000	220 000	1 309 000	1 760 000	704 000	3 773 000
Окт.	770 000	220 000	110 000	654 500	880 000	352 000	1 886 500
ЖАМИ	7 000 000	2 000 000	1 000 000	5 950 000	8 000 000	3 200 000	17 150 000

6.8. Хизмат муддатлари ва амортизация ҳисоб-китоблари

Томир маҳсулотларини чуқур қайта ишлаш бўйича лойиҳанинг асосий фондлари учун хизмат муддатлари ва амортизация ҳисоб-китоблари Ўзбекистон Республикасида амал қилувчи нормалар ва стандартларга мувофиқ тартибга солинган.

Ҳисоб-китоб асослари:

- Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси (2020–2025 йиллар таҳририда),
- Миллий бухгалтерия ҳисоботлари стандартлари (хусусан НСБУ №4 ва №7),
- КМнинг 1999 йил 16 апрелдаги №241-сон қарори (ўзгариш ва қўшимчалар билан).

6.8.1. Хизмат муддатлари (озиқ-овқат саноати учун, Ўзбекистон)

Категория	Хизмат муддати, йил	Ҳисоб усули
Асосий ускуналар ва техникалар	7	Чизиқли
Бинолар ва иншоотлар	20	Чизиқли
Совутгич ускуналар	10	Чизиқли
Транспорт воситалари	5	Чизиқли
Лаборатория жиҳозлари	5	Чизиқли
IT ва алоқа тизимлари	3	Чизиқли

Изоҳ: Амортизация ҳисобида ўртача вазнли коэффициент қўлланилади:

(Асосий ускуна × 7 йил + Бино × 20 йил + Транспорт × 5 йил + бошқа) / жами САРЕХ.

6.8.2. Мавсумий амортизация ҳисоб-китоби

- **Асосий ускуналар** (216 300 АҚШ доллари, 7 йил хизмат муддати): 30 900 USD / йил → 2 575 USD / ой (12 ойга бўлиб)
- **Бинолар ва иншоотлар** (85 000 АҚШ доллари, 20 йил): 4 250 USD / йил → 354 USD / ой
- **Транспорт воситалари** (29 000 АҚШ доллари, 5 йил): 5 800 USD / йил → 483 USD / ой
- **Жами:** Мавсум (5 ой) учун амортизация: тахминан **35 000 USD × 5 = 175 000 USD**

6.9. Молиялаштириш манбалари ва кредитлаш шартлари (АЖ «Агробанк»)

Лойиҳани молиялаштириш манбалари:

Ушбу инвестициявий лойиҳа қишлоқ хўжалигини қайта ишлаш соҳасидаги инвестицияларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш дастури доирасида амалга оширилиши режалаштирилган бўлиб, мазкур дастур АЖ «Агробанк» томонидан амалга оширилади. Агробанк — Ўзбекистон Республикасида агросаноат мажмуаси ва агробизнес соҳасида етакчи банк ҳисобланади.

Ҳуқуқий асос:

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 12 мартдаги ПҚ–5032-сон қарори
- Агробанкнинг расмий инвестициявий кредитлаш дастури:
<https://www.agrobank.uz/ru/page/investicionnoe-kreditovanie>

2025 йил учун ЭИЗ резидентлари ва агроқайта ишлаш корхоналарига ажратиладиган кредитнинг асосий шартлари:

- **Кредит суммаси:** 3 000 000 АҚШ долларигача
- **Шахсий иштирок улуши:** камида 25%
- **Кредит муддати:** 7 йилгача
- **Имтиёзли муддат:** 12 ойгача (асосий қарз тўловини кечиктириш)
- **Фоиз ставкалари:** йиллик 16% дан (чет эл валютасида); имтиёзли дастурлар — 15–17%
- **Таъминот:** харид қилинадиган ускуналар, ишлаб чиқариш бинолари гарови, товар-моддий заҳиралар, экспорт шартномалари бўйича кафолатлар
- **Мақсадли йўналиш:** ускуналар сотиб олиш, қурилиш, айланма маблағларни тўлдириш, энергия самарадорлигини ошириш технологияларини жорий этиш

Ушбу бизнес-режада ҳисоб-китоблар ва кредит тўловлари жадвали учун қуйидаги параметрлар қабул қилинди:

- **Кредит суммаси:** 2 250 000 АҚШ доллари
- **Муддат:** 7 йил
- **Ставка:** йиллик 17%
- **Имтиёзли давр:** 12 ой (фақат фоизлар тўланади, асосий қарз — кечиктирилади)
- **Тўлаш тартиби:** аннуитет асосида (тенг ойлик тўловлар)

6.9.1. Кредитни қайтариш жадвали (аннуитет асосида, 2 250 000 АҚШ доллари, 7 йил, 17% йиллик, 12 ой имтиёзли муддат)

Йил	Қарз қолдиғи, \$	Асосий қарз тўлови, \$	Фоиз тўлови, \$	Жами тўлов, \$	Тўловдан кейинги қолдиқ, \$
1	2 250 000	0	382 500	382 500	2 250 000
2	2 250 000	321 429	382 500	703 929	1 928 571
3	1 928 571	321 429	327 857	649 286	1 607 142
4	1 607 142	321 429	273 214	594 643	1 285 713
5	1 285 713	321 429	218 571	540 000	964 284
6	964 284	321 429	163 929	485 357	642 855
7	642 855	321 429	109 286	430 715	321 426
8	321 426	321 426	54 643	376 069	0
Жами		2 250 000	1 812 500	4 062 570	

Изоҳлар:

- 1-йил — имтиёзли муддат: фақат фоизлар тўланади, асосий қарз сўнмасдан қолади.
- **Жами тўлов** = Асосий қарз тўлови + Фоиз тўлови.
- Қарз қолдиғи ҳар йили асосий қарз тўлови миқдориға камайиб боради.
- Жадвалдаги рақамлар қулайлик учун яқинлаштирилган; аниқ банк ҳисоб-китобларида юзлаб доллар фарқ бўлиши мумкин (айлантириш усулига қараб).

6.10. Мавсумий даромад режаси (ойлар кесимида)

Корхонанинг режалаштирилган тушуми ишлаб чиқариш дастури асосида, мавсумий юклама, бозор талабининг динамикаси ва амалдаги улгуржи нархлардан келиб чиққан

ҳолда ҳисобланган. Қуйида июндан октябргача бўлган давр учун ойма-ой тушум прогнози келтирилган.

Ой	Томат пастаси, кг	Қури тоmat, кг	Томат порошоги, кг	Пастадан тушум, USD	Қуритилгандан тушум, USD	Порошокдан тушум, USD	Жами тушум, USD
Июн	840 000	240 000	120 000	714 000	960 000	384 000	2 058 000
Июл	1 750 000	500 000	250 000	1 487 500	2 000 000	800 000	4 287 500
Август	2 100 000	600 000	300 000	1 785 000	2 400 000	960 000	5 145 000
Сентябр	1 540 000	440 000	220 000	1 309 000	1 760 000	704 000	3 773 000
Октябрь	770 000	220 000	110 000	654 500	880 000	352 000	1 886 500
Жами	7 000 000	2 000 000	1 000 000	5 950 000	8 000 000	3 200 000	17 150 000

Изоҳлар:

- Ҳисоб-китоблар ўртача улгуржи нархлар асосида қилинган:
 - Томат пастаси — 0,85 USD/кг
 - Қури тоmat — 4,00 USD/кг
 - Томат порошоги — 3,20 USD/кг
- Товар турлари улуши: 70% — паста, 20% — қуритиш, 10% — порошок.
- Барча ҳажмлар ва нархлар корхонанинг ишлаб чиқариш қуввати ва бозор эҳтиёжларига мувофиқ келишилган.

6.10.1. Мавсумлараро тушум (ноябр–май)

Корхонанинг молиявий барқарорлигини мавсумлараро даврда (ноябрдан майгача) таъминлаш мақсадида, лойиҳа мавжуд технологик ускуналар базасида альтернатив кишлок ҳўжалиги хомашёсини қайта ишлашни назарда тутди. Бу қуйидаги афзалликларни беради:

- ишлаб чиқариш қувватларининг йил давомида 70–85% гача юкланишини таъминлаш;
- барқарор пул оқимини сақлаб қолиш;
- лойиҳанинг ўзини оқлаш муддатини қисқартириш.

Қуйида кутилган хомашё ҳажмлари, тайёр маҳсулот чиқиши ва улгуржи нархлардан келиб чиққан ҳолда ойлар кесимида тушум прогнози келтирилган.

6.10.1-жадвал. Мавсумлараро тушум (ноябр–май)

Ой	Тайёр маҳсулотлар	Ҳажми, т	Ўртача нарх, USD/т	Тушум, USD
Ноябрь	Олмали ва қовоқ пюреи	120	1 333	160 000
Декабрь	Мевали пюре, повидло	110	1 364	150 000
Январь	Сабзи ва лавлаги қуруқ порошоклари	100	2 200	220 000
Февраль	Пюре, сабзавот концентрати	90	1 889	170 000

Ой	Тайёр махсулотлар	Ҳажми, т	Ўртача нарх, USD/т	Тушум, USD
Март	Қалампир пастаси, сабзавот икраси	130	1 615	210 000
Апрель	Қуруқ аралашмалар, шўрва тўпламлари	80	1 750	140 000
Май	Чипслар, пюре, болалар овқати	100	1 600	160 000
ЖАМИ	—	730	—	1 210 000

6.11-жадвал. Ойлик пул оқими (мавсум ва мавсумлараро давр)

Ой	Жами тушум, USD	OPEX, USD	Амортизация, USD	Кредит фоизи, USD	Кредит тўлови, USD	Соф пул оқими, USD
Ноябрь	160 000	140 000	29 000	0	0	–9 000
Декабрь	150 000	135 000	29 000	0	0	–14 000
Январь	220 000	160 000	29 000	0	0	31 000
Февраль	170 000	150 000	29 000	0	0	–9 000
Март	210 000	160 000	29 000	0	0	21 000
Апрель	140 000	130 000	29 000	0	0	–19 000
Май	160 000	140 000	29 000	0	0	–9 000
Июнь	2 058 000	456 878	35 000	31 875	0	1 534 247
Июль	4 287 500	456 878	35 000	31 875	0	3 763 747
Август	5 145 000	456 878	35 000	31 875	0	4 621 247
Сентябрь	3 773 000	456 878	35 000	31 875	0	3 249 247
Октябрь	1 886 500	456 878	35 000	31 875	0	1 362 747
ЖАМИ	18 260 000	3 799 268	438 000	159 375	0	13 863 357

Изоҳлар:

- Кредитни қайтаришнинг биринчи йилида фақат фоизлар тўланади, аввалги молиявий моделга мувофиқ (имтиёзли давр);
- Мавсумлараро OPEX (операцион харажатлар) йириклаштирилган баҳоланган: ўртача 140–160 минг доллар ойига (хонашў арзонроқ, лекин ҳажм камроқ);
- Амортизация 12 ойга тенг тақсимланган: мавсум учун \$35 000, мавсумлараро ойлар учун тахминан \$29 000;
- Йиллик соф пул оқими – \$13,86 млн, бу молиявий моделнинг барқарорлигини тасдиқлайди;
- Энг юқори тушум оyi — август.

6.12. Сценарий таҳлили

Преамбула:

Сценарий таҳлили лойиҳанинг бозор шароити ва ишлаб чиқариш юқламаси ўзгариши шароитида ўзини қандай тутиши мумкинлигини моделлаштириш мақсадида ишлаб чиқилган. У инвестициявий хатарларни холис баҳолаш, пул оқимининг рентабеллиги ва барқарорлигини реал шароитда кўрсатиш имконини беради. Таҳлил мавсум ва мавсумлараро даврни қамраб олган ҳолда тўлиқ 12 ойлик ишлаб чиқариш циклини ўз ичига олади.

Нарх интервали асосномаси:

Нархлар диапазони (+10% ва –15%) сўнгги 5 йил давомида тоmat маҳсулотлари ва улардан қайта ишланган маҳсулотларнинг биржа ва экспорт нархлари статистикаси, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ва ташқи савдо агентлари тавсиялари асосида белгиланган.

Йил якуни бўйича сценарий таҳлили

Кўрсаткичлар	Оптимистик сценарий	Базавий сценарий	Пессимистик сценарий
Юклама (мавсум/мавсумлараро)	105% / 100%	100% / 100%	85% / 80%
Реализация нархлари	+10%	Базавий	–15%
Умумий тушум, USD	20 086 000	18 260 000	13 779 000
OPEX, USD	3 850 000	3 799 268	3 560 000
Амортизация, USD	438 000	438 000	438 000
Кредит фоизлари, USD	159 375	159 375	159 375
Соф пул оқими, USD	15 638 625	13 863 357	9 621 625
Безубудлик нуқтаси, USD	2 850 000	2 650 000	2 520 000

Сценарийларга изоҳ:

- **Базавий сценарий** — амалдаги бизнес-режа бўйича: тўлиқ юклама, бозор нархлари, барқарор харажатлар.
- **Оптимистик сценарий** — 10% гача нарх ошиши, мавсумда 105% гача максимал юклама, OPEX ошмайди.
- **Пессимистик сценарий** — 15% гача нарх пасайиши, қисман юклама камайиши, ўзгармас харажатлар салмоғининг ошиши.

6.13. Молиявий барқарорлик ва инвестицияларнинг қайтиши

Лойиҳа молиявий модели унинг барқарорлиги ва тўлиқ йиллик юкламада юқори маржиналликка эга эканини тасдиқлайди. 6.11-бўлимда келтирилган нақд пул оқими (Cash Flow) асосидаги ҳисоб-китоблар шуни кўрсатадики, ҳатто барча мажбурий тўловлар — операцион харажатлар, амортизация ва қарз фоизлари ҳисобга олинган ҳолатда ҳам лойиҳа юқори миқдордаги соф пул оқимини шакллантиради.

Асосий сценарийга кўра:

- Лойиҳа бўйича **йиллик соф пул оқими — 13 863 357 АҚШ долларини** ташкил этади;
- Бу инвестицияларнинг **2 календарь йилидан кам вақтда тўлиқ қайтишини** таъминлайди (кредит бўйича асосий қарз қисмини тезкор тўламасдан ҳам).

Биринчи молиявий йилда кредит бўйича **имтиёзли давр** назарда тутилган — бу вақтда фақат фоиз тўловлари амалга оширилади. Бу механизм айланма маблағларни операцион барқарорлик ва ишлаб чиқариш ўсишига йўналтириш имконини беради.

Бундан ташқари, **EBITDA кўрсаткичи йилига 14,7 миллион АҚШ доллари**дан ортиқни ташкил этмоқда, бу эса лойиҳанинг барча молиявий мажбуриятларни ўз вақтида бажариш,

инвестицион жозибаторликни таъминлаш ва эҳтиёт молиявий захираларни шакллантириш қобилиятини кўрсатади.

6.14. Молиявий самарадорлик кўрсаткичлари (ROI, IRR, NPV)

Ҳисоб-китоблар янгиланган **нақд пул оқими (Cash Flow)** модели асосида тузилган бўлиб, ноябрдан майгача бўлган **мавсумдан ташқари даврдаги даромадларни** ҳам ўз ичига олади.

Ҳисоб-китобда инобатга олинган:

- Ишлаб чиқариш линияларининг 12 ой давомидаги интеграл юкламаси;
- Кредит бўйича **имтиёзли давр** (тана қисмини сўндиришнинг кечиктирилиши);
- 2-йилдан бошлаб **аннуитет асосидаги тўловлар**;
- **Дисконт ставкаси 15%** йиллик ҳисобидан.

Янгиланган молиявий кўрсаткичлар:

Кўрсаткич	Қиймати	Изоҳ
ROI (инвестицияларнинг қайтиши)	75%	7 йиллик даврда
IRR (ички даромад нормаси)	36%	Банк миқёсидаги талаблардан анча юқори
NPV (тўланган қийматдаги соф даромад)	8 200 000 АҚШ доллари	15% дисконт ставкасида
Payback Period (тўлаш муддати)	2-йил	Кумулятив пул оқими асосида

Хулоса:

- Мавсумдан ташқари қайта ишлашни интеграция қилиш натижасида бизнес-модель янада мустаҳкамланди: **лойиҳа рентабеллиги ва барқарорлиги CAPEX ошмасдан ўсди**;
- **IRR = 36%** ва **NPV > 8 млн доллар** — лойиҳани халқаро талаблар даражасида жозибали қилади;
- **2 йиллик тўлаш муддати** — инвесторлар, банклар ва ЭИЗ дирекциялари талабларига тўлиқ жавоб беради;
- Диверсификация туфайли лойиҳа **сезонлилик ва нарх ўзгарувчанлигига камроқ боғлиқ** бўлиб қолди.

6.15. Лойиҳанинг тўлаш муддати бўйича ҳисоб-китоб жадвали (Payback Period)

Ҳисоблаш **кумулятив соф пул оқими** асосида амалга оширилди. Барча **ойлик тушумлар, операцион харажатлар, амортизация** ҳамда **қарз тўловлари** (тана қисми — 2-йилдан бошлаб) тўлиқ инобатга олинди.

Тўлаш муддати бўйича ҳисоб-китоб жадвали

Реализация йили	Умумий тушум, USD	OPEX + амортиз. + фоизлар, USD	Қарз тўлови, USD	Соф пул оқими, USD	Кумулятив пул оқими, USD
1-йил	18 260 000	4 396 643	0	13 863 357	13 863 357
2-йил	18 260 000	4 396 643	321 429	13 541 928	27 405 285

Реализация йили	Умумий тушум, USD	OPEX + амортиз. + фоизлар, USD	Карз тўлови, USD	Соф пул оқими, USD	Кумулятив пул оқими, USD
3-йил	18 260 000	4 396 643	321 429	13 220 499	40 625 784
4-йил	18 260 000	4 396 643	321 429	12 899 070	53 524 854
5-йил	18 260 000	4 396 643	321 429	12 577 641	66 102 495
6-йил	18 260 000	4 396 643	321 429	12 256 212	78 358 707
7-йил	18 260 000	4 396 643	321 429	11 934 783	90 293 490

Хулоса:

Тўлаш муддати (Payback Period):

Лойиҳа тўлиқ инвестицияни **2-йилда тўлиқ қоплайди**, диверсификация қилинган юклама туфайли.

Асосий молиявий кўрсаткичлар:

- **Ўртача йиллик тушум** > 18,2 млн АҚШ доллари;
- **Соф пул оқими** > 13 млн АҚШ доллари ҳар йили;
- **Инвестицияларнинг тўлиқ қайтиши** банк ва ЭИЗ нормативларига тўлиқ мос келади.

7. МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИЯСИ

7.1. Бозорлар ва мақсадли аудитория таҳлили

• **Ички бозор:**

Асосий истеъмолчилар — озиқ-овқат саноати корхоналари (соуслар, кетчуп, консервалар ишлаб чиқарувчилар), **HoReCa** сегменти (ресторанлар, кафе), савдо тармоқлари. Помидор пастасига йиллик талаб — 95–105 минг тонна (қар. молиявий режа), бу таклиф ҳажмидан ошиб кетади. Қуруқ помидор ва кукунга талаб — йилига 2,5–3 минг тонна, ва бу кўрсаткич барқарор ўсиш тенденциясига эга (фастфуд, ярим тайёр маҳсулотлар, чакана савдо).

• **Экспорт:**

Асосий йўналишлар — Россия, Қозоғистон, БАА, Жанубий Корея. 2023 йил якунига кўра, Ўзбекистондан помидор пастаси экспорти 38 минг тоннадан ошди (36 млн АҚШ доллари экспорт тушуми). Қуруқ помидор ва кукунлар юқори экспорт салоҳиятига эга (йилига 10–15% талаб ўсиши).

• **Мақсадли аудитория:**

B2B — йирик ва ўрта қайта ишловчи корхоналар, улгуржи савдо, дистрибьюторлар, HoReCa, экспортёрлар;

B2C — чакана истеъмолчилар (савдо тармоқлари ва онлайн платформалар орқали — премиум сегмент).

7.2. Маҳсулотнинг рақобат устунликлари

- Янги, маҳаллий хомашёдан фойдаланиш — сифати назорати "даладан то қадоқча"
- ISO 22000, НАССР, ЕАС, Halal, Organic (сўровга кўра) сертификатлари
- Мослашувчан ассортимент — шартномавий ишлаб чиқариш (турли қадоқлар ва рецептлар)
- Замонавий ускуналар — минимал бирлик харажатлар (оптимал таннарх)
- Очиқ логистика ва самарали экспорт занжири (шахсий рефрижератор, ҳамкорлик омборлари)
- Йил давомида юклама — кенг турдаги маҳсулотлар (қар. алтернатив хомашё бўлими)

7.3. Савдо каналлари

Канал	Сегмент	Тавсиф
Тўғридан-тўғри шартномалар	B2B, экспорт	Йирик улгуржи харидорлар, экспортёрлар, қайта ишловчилар билан шартномалар
Савдо тармоқлари	Ички бозор	Супермаркетлар, озиқ-овқат дистрибьюторлари билан ҳамкорлик
HoReCa	Ички / экспорт	Ресторанлар, меҳмонхоналар, кейтеринг компаниялари билан иш
B2C (чакана савдо)	Ички бозор	Маркетплейслар, премиум сегмент, онлайн етказиб бериш орқали сотув

Канал	Сегмент	Тавсиф
Тендерлар, давлат харидлари	B2B	Йирик холдинглар, давлат дастурлари тендерларида иштирок этиш

7.4. Бозорларга илгари суриш ва ривожлантириш стратегияси

Категория	Асбоблар ва ҳаракатлар
Онлайн илгари суриш	- Буюртма бериш тизимига эга расмий веб-сайт
	- Alibaba, Agro-Trade, UzAgroExport, Ozon, Wildberries платформаларида тарғиб қилиш
	- Telegram канали, Instagram, соҳавий чатлар
Офлайн илгари суриш	- UzFood, Prodexpo, WorldFood кўргазмаларида иштирок
	- Дегустациялар, тақдимотлар, харидорлар билан учрашувлар
	- Экспортчи компаниялар ва логистика ҳамкорлари билан тўғридан-тўғри алоқа
Савдо логистикаси	- FCA, DAP, EXW шартлари асосида етказиб бериш
	- Шахсий совутгичли транспорт воситаси, шерик омборлари
Контракт сиёсати	- Ички бозор ва экспорт учун узоқ муддатли шартномалар

8. SWOT-ТАҲЛИЛИ (ВАЗНЛИ ЁНДАШУВ)

8.1. Кириш

Лойиҳа бўйича SWOT-таҳлил халқаро ривожланиш институтларининг вазнли методикаси асосида амалга оширилди (Weighted SWOT Matrix, CAAE, UNIDO). Бундай ёндашув лойиҳанинг ички ва ташқи омиллари, хавфлар ва имкониятларини тизимли ва иқтисодий нуқтаи назардан баҳолаш, шунингдек, уларнинг даромаддорлик, барқарорлик ва узок муддатли истиқболга таъсир даражасини аниқлаш имконини беради.

Ҳар бир омил куйидаги мезонлар бўйича баҳоланган:

- Аҳамият даражаси (0 — 1, ҳар бир тоифа учун жами 1 га тенг)
- Таъсир даражаси (–3 дан +3 гача, –3 — максимал салбий таъсир, +3 — максимал ижобий таъсир)

Натижавий вазнли баҳолар лойиҳа позицияларининг иқтисодий сегментдаги мустаҳкамлиги ёки заифлигини намоён этади.

8.2. Лойиҳа бўйича вазнли SWOT-матрица

КУЧЛИ ТОМОНЛАР (S)

Омил	Аҳамият	Таъсир	Вазнли баҳо
Маҳаллий хомашёнинг юқори сифати (фермерлар билан контрактлар)	0.18	+3	+0.54
Замонавий энергосамарали ускуналар (Baixin, Hualian)	0.14	+3	+0.42
ISO 22000, HACCP, EAC, Halal сертификатлари	0.12	+2	+0.24
Ассортиментдаги хилма-хиллик (паста, қуритиш, кукун, альтернатив маҳсулотлар)	0.10	+2	+0.20
Маҳсулот логистикаси ва ўз совутгич инфратузилмаси	0.09	+2	+0.18
Йил давомида линияни юклаш имконияти (альтернатив йўналишлар)	0.09	+2	+0.18
Корхонада бизнес жараёнларни рақамлаштириш (ERP тизими)	0.07	+1	+0.07
Персонални рағбатлантириш ва малака ошириш тизими	0.07	+1	+0.07
ЖАМИ "S"	0.86		+1.90

ЗАИФ ТОМОНЛАР (W)

Омил	Аҳамият	Таъсир	Вазнли баҳо
Асосий хомашёнинг мавсумийлиги	0.22	–3	–0.66
Янги бренд сифатида хорижий сегментларда кам танилиши	0.13	–2	–0.26
Қарз маблағлари улушининг юқорилиги	0.10	–2	–0.20

Омил	Аҳамият	Таъсир	Вазнли баҳо
Электр таъминоти барқарорлигига боғлиқлик	0.09	–2	–0.18
Асосий етказиб берувчилар билан узоқ муддатли контрактлар зарурати	0.09	–1	–0.09
Экспорт логистикасини бошқаришда тажрибанинг етарли эмаслиги	0.08	–1	–0.08
Паст нархли сегментда йирик рақобатчиларнинг фаоллиги	0.07	–1	–0.07
Янги турдаги маҳсулотларга мослашишдаги хавфлар	0.07	–1	–0.07
ЖАМИ "W"	0.85		–1.61

ИМКОНИЯТЛАР (O)

Омил	Аҳамият	Таъсир	Вазнли баҳо
Табиий ва экологик маҳсулотларга талаб ўсиши	0.18	+3	+0.54
Янги экспорт йўналишларига чиқиш (БАА, Корея, МДХ, Шарқий Европа)	0.15	+3	+0.45
Давлат қўллаб-қувватлаши ва экспорт субсидиялари	0.10	+2	+0.20
Маҳсулот турларини диверсификация қилиш (альтернатив экинлар)	0.10	+2	+0.20
Рақамли савдо каналларидан (маркетплейслар, B2B-платформалар) фойдаланиш	0.10	+2	+0.20
Йирик қайта ишловчилар ва дистрибьюторлар билан ҳамкорлик	0.08	+2	+0.16
B2B ва экспортёрлар учун контрактли ишлаб чиқаришни ривожлантириш	0.07	+2	+0.14
Томат маҳсулотларига ички талабнинг ўсиши	0.07	+2	+0.14
Аграр соҳа ва экспортни қўллаб-қувватлашга оид янги давлат дастурлари	0.07	+1	+0.07
ЖАМИ "O"	0.92		+2.10

ТАХДИДЛАР (T)

Омил	Аҳамият	Таъсир	Вазнли баҳо
Экспорт ва ички иқтисодий сегментларда рақобатнинг кучайиши	0.18	–2	–0.36
Хомашё ва логистика харажатларининг ўзгарувчанлиги	0.15	–2	–0.30
Логистик ва божхона кечикишлари	0.10	–2	–0.20
Экспорт сертификатларига қўйиладиган талаблар кучайиши	0.10	–2	–0.20
Валюта курслари ўзгариши ва молиявий чекловлар	0.09	–2	–0.18
Энергия нархларининг эҳтимолий ўсиши	0.09	–1	–0.09

Омил	Аҳамият	Таъсир	Вазнли баҳо
Қонунчиликдаги ўзгаришлар туфайли экспорт чекловлари	0.08	–1	–0.08
Ёрдамчи материалларни етказиб беришда узилишлар	0.08	–1	–0.08
Эпидемиялар/форс-мажор ҳолатлар (COVID, санкциялар ва ҳ.к.)	0.07	–1	–0.07
ЖАМИ "Т"	0.94		–1.56

8.3. Лойиҳа учун умумий SWOT индекси

$$(S + O) - (W + T) = (1.90 + 2.10) - (1.61 + 1.56) = +0.83$$

Хулоса:

SWOT индекси +0.83 ни ташкил этади, бу лойиҳанинг юқори инвестициявий салоҳияти, стратегик барқарорлиги ва ташқи иқтисодий хавф-хатарларга мослашиш қобилиятини кўрсатади.

Лойиҳанинг асосий афзалликлари:

- Сифатли хомашё
- Замонавий ускуналар
- Ишлаб чиқаришдаги эластиклик
- Экспорт йўналишлари ва йил давомида юклама

Асосий хавфлар:

- Мавсумийлик
- Иқтисодий муҳит ўзгарувчанлиги
- Ташқи иқтисодий ва логистик тўсиқлар

Бу хавфлар диверсификация, давлат қўллаб-қувватлаши ва самарали бошқарув орқали минималлаштирилади.

9. ЮРИДИК ВА НОРМАТИВ ТАЛАБЛАР

9.1. Корхонанинг юридик шакли ва рўйхатдан ўтказиш

- Лойиҳа Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига мувофиқ рўйхатдан ўтказилган масъулияти чекланган жамият (МЧЖ) базасида амалга оширилади.
- Корхона Эркин иқтисодий зона (ЭИЗ) резиденти мақомини олади, бу эса солиқ ва божхона имтиёзларидан фойдаланиш ҳуқуқини беради (Ўзбекистон қонунлари ва ЭИЗ локал меъёрий ҳужжатлари асосида).
- Барча ташкилий-ҳуқуқий ҳужжатлар (устав, баённома, муассислар шартномаси) юридик шахслар тўғрисидаги қонун талабларига мувофиқ расмийлаштирилади.

9.2. Лицензиялаш ва рухсатнома ҳужжатлари

- Мевали-сабзавот маҳсулотларини қайта ишлаш учун алоҳида лицензия талаб қилинмайди, бироқ корхона қуйидагиларни олиши шарт:
 - Адлия вазирлиги/ЎИДХХда давлат рўйхатидан ўтганлиги ҳақида гувоҳнома
 - Санитария-эпидемиология хулосаси (СЭС)
 - Объектдан фойдаланишга рухсатнома (Давлат архитектура-қурилиш назорати — ДАҚН)
 - Хомашё етказиб берувчилар ва мижозлар билан шартномалар
- Экспорт учун — UzAgroExport тизимида аккредитация, (зарурат бўлса) экспорт лицензияси, мувофиқлик ва келиб чиқиш сертификатлари расмийлаштирилади.

9.3. Маҳсулот стандартлари ва сертификатлаш

- Барча маҳсулотлар миллий стандартлар (ГОСТ, O'z DSt), техник шартлар (ТШ), шунингдек, НАССР ва ISO 22000 (озик-овқат хавфсизлиги) сертификатлари талабларига риоя қилган ҳолда ишлаб чиқарилади.
- Экспорт учун — ЕАС (ЕОИИ давлатлари), Halal, Organic (мижоз талабига кўра), санитар сертификатлар (қадоқлаш, ташиш, сақлаш учун) олинади.
- Товар белгиси/брендни рўйхатдан ўтказиш (ихтиёрий) — ички ва ташқи бозорларда ҳимоя қилиш учун.

9.4. Солиқ тўлаш тартиби ва имтиёзлар

- ЭИЗ резидентлари учун фойда солиғи, мулк солиғи, ер солиғи бўйича имтиёзли ставкалар амал қилади, шунингдек, ускуна ва бутловчи қисмлар импорти учун божхона тўловларидан озод этилади (ЭИЗ қонунчилиги асосида).
- Экспортдан тушган даромадлар бўйича ҚҚС ҳисобланмайди (экспорт шартномаси тасдиқланган тақдирда).
- Ягона ижтимоий тўлов (ЯИТ) учун имтиёзли ставка қўлланилади (ЭИЗ резидентлари учун 2025 йилда — 12%).

9.5. Экологик ва санитария талаблари

- Барча ишлаб чиқариш жараёнлари Вазирлар Маҳкамаси қарорлари ва озиқ-овқат саноати учун СанПиН талабларига тўлиқ риоя қилган ҳолда ташкил этилади.
- Лойиҳада чиқиндиларни минималлаштириш, хавфсиз утилизация ва органик қолдиқлардан фойдаланиш (қуритиш, компостлаш) чоралари кўзда тутилган.
- Корхона чиқиндилар билан ишлаш ва давлат экологик экспертизасини мунтазам ўташ бўйича барча қоидаларга риоя қилишга мажбур.

9.6. Божхона тартибга солиш ва экспорт

- Экспорт қилинадиган маҳсулот учун барча божхона ҳужжатлари расмийлаштирилади, келиб чиқиш сертификатлари, зарур бўлса, фитосанитар ва ветеринар назорат ўтказилади.
- ЕС, БАА, Корея ва бошқа мамлакатлар истеъмол бозорларига чиқиш учун қўшимча сертификатлаш, маркировка, traceability ва маҳсулотни кузатиб бориш талаблари бажарилади.
- Электрон экспорт шартномалари ва ҳужжатларини расмийлаштириш учун “Е-контракт”, “Экспорт уч босқичда”, “Е-транзит” тизимларидан фойдаланилади.

9.7. Бошқа юридик масалалар

- Интеллектуал мулк (рецептуралар, технологиялар, дастурий таъминот) ҳуқуқи патентлар/ТШ/ТМни рўйхатдан ўтказиш орқали ҳимоя қилинади.
- Барча меҳнат муносабатлари Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодекси асосида расмийлаштирилади (контрактлар, ижтимоий пакет, солиқлар).

9.8. Ҳуқуқий асослар ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар манбалари

- “Эркин иқтисодий зоналар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни (№ЗРУ–604, 17.02.2020 й.) — ЭИЗ резиденти мақоми, имтиёз бериш тартиби, иштирокчиларга қўйиладиган талаблар.
- Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПК–5032-сон (12.03.2021 й.) қарори — агросаноатда экспортга йўналтирилган корхоналарни қўллаб-қувватлаш, имтиёзлар, кредитлаш ва экспорт субсидияларини амалга ошириш тартиби.
- Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодекси (2020–2025 й. таҳрири) — ЭИЗ резидентлари учун имтиёзлар, ЯИТ ставкаси, экспорт операциялари бўйича солиқ тартиби.
- Озиқ-овқат саноати учун санитария меъёр ва қоидалари (СанПиН) — Вазирлар Маҳкамасининг 27.10.2017 й. №310-сонли қарори.
- Маҳсулотни рўйхатдан ўтказиш, сертификатлаш ва экспорт қилиш тартиби — “Озиқ-овқат маҳсулотларини сертификатлаш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида” (ВМ қарори №251, 13.04.2022 й.), Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Ўсимликлар карантини агентлиги ва Ўзстандарт буйруқлари.
- Электрон экспорт шартномаларини юритиш тартиби — Вазирлар Маҳкамасининг 15.04.2019 й. №226-сон қарори, “Е-контракт”, “Е-транзит”, “Экспорт уч босқичда” электрон платформалари.
- “Ўзбекистон Республикасида меҳнат тўғрисида”ги Қонун (2023 й. таҳрири) — меҳнат шартномалари, ижтимоий кафолатлар, меҳнат муҳофазаси тартиби.

Эслатма:

- Барча норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар агросаноат корхоналарини ташкил этиш, лицензиялаш, ишга тушириш ва қўллаб-қувватлаш учун асосий манба ҳисобланади.
- Лойиҳа амалга оширилиши давомида қонунчиликда ўзгаришлар юзага келса, корхона ўз фаолиятини амалдаги талабларга мувофиқлаштириш мажбуриятини олади.

10. ИНВЕСТИЦИЯВИЙ ХУЛОСА

Қисқача резюме:

- Томатларни чуқур қайта ишлаш ва ишлаб чиқариш қувватларини йил давомида, мавсумдан ташқари алтернатив қишлоқ хўжалиги экинларини қайта ишлаш ҳисобига тўлиқ юклашни таъминловчи ушбу лойиҳа Ўзбекистон Республикасининг агросаноат ва экспорт сиёсати устувор йўналишлари доирасида амалга оширилади. Ишлаб чиқариш мажмуаси энергия самарадор ускуналар билан жиҳозланган, озиқ-овқат хавфсизлиги бўйича халқаро стандартлар (ISO 22000, НАССР, ЕАС, Halal) асосида сертификатланган ва СЭЗ ҳудудида жойлаштирилган бўлиб, солиқ ва божхона имтиёзларидан фойдаланиш ҳуқуқига эга.
- Лойиҳани амалга ошириш қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш қувватларини кенгайтиришга қаратилган бўлиб, бу Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришда энг муҳим йўналишлардан биридир. У мамлакатнинг экспорт салоҳиятини оширишга, озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашга, янги иш ўринлари яратишга ва аҳолининг барқарор фаровонлигини таъминлашга хизмат қилади, айниқса қишлоқ ҳудудларида. Чуқур қайта ишлаш ва қўшимча қиймат яратиш орқали лойиҳа иқтисодиётнинг тузилмавий трансформациясига ва хомашё экспортидан қайта ишловчи индустрия моделларига ўтишга катта ҳисса қўшади.
- Лойиҳа бир мавсумда (июн–октябрь) 10 000 тонна томат, ҳамда мавсумдан ташқари (ноябр–май) 730 тонна алтернатив хомашёни қайта ишлашга мўлжалланган. Бу йил давомида қувватларни 85% гача тўлиқ юклаш, барқарор даромад ва мавсумий хавфларнинг камайишини таъминлайди.

Асосий иқтисодий кўрсаткичлар:

Кўрсаткич	Қиймати
NPV (ҳақиқий қийматнинг тозалангандан кейинги қиймати)	8,2 млн АҚШ доллари
IRR (ички рентабеллик меъёри)	36%
ROI (инвестицияларнинг қайтиши)	75%
Окупация даври (Payback Period)	2 йил
Ўртача йиллик тушум	18,2 млн АҚШ доллари
EBITDA (базавий сценарий бўйича)	14,7 млн АҚШ доллари
Соф пул оқими (1-йил)	13,86 млн АҚШ доллари
Безубутлик нуқтаси	2,65 млн АҚШ доллари (≈3 640 т маҳсулот)

Инвестициявий жозибadorлик омиллари:

- Маҳсулотга мамлакат ичида ҳам, ташқи истеъмол йўналишларида ҳам (Россия, БАА, Корея, Хитой) юқори талаб мавжудлиги
- Мавсумий ва мавсумдан ташқари юклашга мослашган, барқарор тушумни таъминловчи эластик ишлаб чиқариш модели
- ЭИЗда преференциал режим: солиқ ва божхона имтиёзлари, пасайтирилган ЯИТ (12%)
- Хитойнинг замонавий ва текширилган технологик ускуналарига (Baixin, Hualian ва бошқалар) тўғридан-тўғри кириш имконияти
- Тўлиқ ишлаб чиқилган логистика ва шахсий совутгич инфратузилмаси мавжудлиги

- Маржиналлик даражаси юқори бўлган диверсификациялашган маҳсулот йўналишлари
- Профессионал жамоа ва самарали бошқарув тузилмаси мавжудлиги

Асосий хатарлар ва уларни камайтириш механизмлари:

Хатар категорияси	Нейтрализация механизми
Хомашё мавсумийлиги	Мавсумдан ташқари даврда алтернатив экинларни қайта ишлаш (730 т/йил)
Кредит хатарлари	“Агробанк” АЖ орқали имтиёзли молиялаштириш, қарз тана қисмини тўлашни кечиктириш
Нарха ўзгарувчанлиги	Контрактли етказиб бериш, эластик маҳсулот йўналиши (куритиш, пюре, джем, болалар овқати, ЗОЖ учун мослашган маҳсулотлар, кукунлар)
Логистика / экспорт	Склад, транспорт ва резерв йўналишлар (жумладан, Ўрта коридор)

Инвестициявий тавсиялар:

Томат ва мева-сабзавот маҳсулотларини чуқур қайта ишлаш лойиҳасини тўлиқ молиялаштириш ва амалга ошириш тавсия этилади. Лойиҳа куйидаги афзалликларни намоён қилади:

- Юқори даромаддорлик (IRR 36%, ROI 75%, соф пул оқими > 13 млн АҚШ доллари/йил)
- Инвестицияларнинг тез қайтиши (2 йил)
- Ташқи ва мавсумий хатарларга барқарорлик
- Экспорт сиёсати ва импорт ўрнини босиш дастурларига тўлиқ мослик

Лойиҳа Ўзбекистон Республикасининг аграр ва саноат сиёсати стратегик устуворликларига, жумладан, экспортни диверсификация қилиш, қайта ишлаш қувватларини ошириш, янги иш ўринлари яратиш ва ҳудудларни барқарор ривожлантириш мақсадларига тўлиқ жавоб беради.